

1551

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

jem 129171 / Melamed Yossi

תהלוכת ל"ג בעומר, תש"מ

גיליון מיוחד לל"ג בעומר

מה אנו למדים מתקופת ההסתגרות של רשב"י במערה? / **התוועדות עם הרבי**
מהו תפקידו העיקרי של צדיק אמיתי כמו רשב"י? / **אור וחיות**
מהי סגולתו המיוחדת של יום ל"ג בעומר? / **ניצוצי רבי**
איך לתקן את היחסים בין ההורים, וכיצד לנהוג בבן משפחה
מתייחס בצורה לא יפה? / **מכתב מבואר**

03

דווקא לאחר השהייה הממושכת במערה הפך רבי שמעון בר יוחאי למנהיג הגדול. זהו מסר עבור כל אחד מאיתנו: להקדיש זמן מדי יום כדי 'להסתגר במערה', להתנתק מהמולת החיים וללמוד תורה. זו הדרך לדבוק בהשם ולזכות לשפע והצלחה. **התוועדות עם הרבי**

04

את דיני העבדים בתורה אפשר לקרוא גם כהדרכה רוחנית לכל יהודי בחיי עבודת השם. אפשר ללמוד מהם שיעור מאלף שמסביר מדוע אנו חווים נפילות רוחניות, מה יכול לעודד אותנו כשאנו נכשלים ומהי הדרך לקום ולהתאושש אחריהן. **שיעור בלקוטי שיחות**

12

ל"ג בעומר הוא יום שמחתו של רבי שמעון בר יוחאי. עניינו של רבי שמעון מבואר בחסידות לרוב, כמו גם תפקידו והשפעתו על היהודים שבדור. רשב"י הוא תסמין של תופעה שחוזרת על עצמה, הווי אומר: יש רשב"י שבכל דור, שהשפעותיו נמשכות כל הזמן. המאמר "לויות זה יצרת", שאמר הרבי בשבת פרשת שמיני תשי"ב, עוסק בין היתר בעבודת הנשמות של רשב"י וממשיכיו, ונותן טעם מיוחד ביום הגדול. **אור וחיות**

16

בל"ג בעומר מציינים במיוחד את צוואתו של רבי עקיבא, רבו של רבי שמעון בר יוחאי, "ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול בתורה". הרבי דיבר פעמים רבות על כך שביום זה צריך להתחזק באהבת ישראל, וללמוד מסיפורם של תלמידי רבי עקיבא לנהוג כבוד זה בזה. לרגל ל"ג בעומר, הבאנו שני מכתבים של הרבי שעוסקים ביחסים שבין אדם לחברו, וגם בתוך המשפחה. **מכתב מבואר**

18

יום סגולה לעניין השמחה וגם לעניין אהבת ישראל. "אצל חסידים מודגש יותר הקשר והשייכות לרשב"י – שעל ידו נתגלתה פנימיות התורה, ונתבארה בתורת החסידות". צרור התבטאויות והוראות של הרבי הקשורות לתהלוכות ל"ג בעומר. **ניצוצי רבי**

מטבע הדברים, הגיליון השבוע מוקדש ברובו ליום ל"ג בעומר שיחול השבוע.

במדור ניצוצי רבי תוכלו למצוא מגוון של התייחסויות שונות של הרבי על היום הגדול, עם דגש על תהלוכות ל"ג בעומר ופעילויות חינוכיות עם ילדים הקשורים ליום זה.

אחד הנושאים המרכזיים שהרבי הדגיש כנושא היום של ל"ג בעומר הוא אהבת ישראל והאחדות בתוך עם ישראל. בהקשר זה, במדור המכתבים הבאנו שני מכתבים של הרבי הנוגעים ליחסים שבין אדם לחברו, ובפרט בתוך המשפחה: איך להשכין שלום בין הורים שרבים ביניהם, ומה לעשות עם בן משפחה שמתנהג אליי בצורה לא יפה? התשובות שהרבי נותן לשאלות הרגישות האלה, יכולות ללמד אותנו המון על הנושא כולו.

במאמר השבוע, אנו מביאים מאמר של הרבי לל"ג בעומר. המאמר מסביר את המהות והאיכות המיוחדות שיש לנשמות הצדיקים, ומתעכב על תפקידם בעולם כמסייעים לעבודת השם שלנו.

פתחנו בנקודה מעניינת מדברי הרבי בתהלוכת ל"ג בעומר בשנת תשכ"ו. הרבי קורא לכל אחד מאתנו לעשות כמעשה רבי שמעון בר יוחאי. להיכנס מדי יום ו'להסתגר במערה' – להתנתק מהכול ולשב ללמוד תורה, כל אחד עם עצמו ועם מי שיש לו השפעה עליהם. זו הדרך לעשות ולהצליח, בעזרת השם.

וארט חסידות - 20 • פרקי אבות - 22 • לוח חב"ד - 23 • עת לדעת - 24 • שניים מקרא - 26 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

חב"ד
כל הלכ לל אחד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 7474-0793 • 6084000 • גיליון 1551

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות ל**"ק אדמו"ר רבי**
מנחם מענדל בהרה"ק רלו" מליובאוויטש
צוקללה"ה נבג"מ ז"ע

כל אחד צריך 'להסתגר במערה' מדי יום

(מדברי הרבי בתהלכות ל"ג בעומר תשכ"ו)

בגמרא - וכן בזוהר, ספרו של רבי שמעון בר יוחאי - מסופר כיצד הגיע רשב"י למדרגתו. בימיו שלטה בארץ ישראל מלכות רומי, שגזרה עליו גזירת מיתה. ובשמעו זאת, נטל את בנו יחידו, רבי אלעזר, והסתתר עימו במערה, ושם למדו תורה במשך כל זמן שהותם במערה. והנה, נוסף על המובן מאליו שבהיותם במערה סיפק הקדוש ברוך הוא את פרנסתם ואת הדרוש להם ללא טרחה, התוצאה הייתה שלא זו בלבד שבסופו של דבר בטלה גזירת המיתה על רשב"י, אלא שבצאתם מן המערה נעשו מנהיגי ישראל בדורם ובדורות שלאחריהם, וסייעו לבני ישראל, הן בגשמיות בענייני פרנסה, והן ברוחניות, לדעת כיצד להתנהג בחיי הנשמה ובחיי היהדות.

התנהגות זו מהווה גם סלילת דרך עבורנו, ומלמדת אותנו כיצד עלינו להתנהג בזמננו. הקדוש ברוך הוא הצליח בידיו ובירך אותנו שחיים אנו בתקופה ובמדינה שבה אין גזירות בכלל, ובפרט גזירת מיתה חס ושלום. אבל קיימת אחת מהגזירות העיקריות שהיא גזירת היצר הרע, שרצונו להפריד את בני ישראל ולא להניח להם להתאחד עם חיים יהודיים, שזו התורה שהיא "חינו ואורך ימינו". והיצר הרע עושה זאת בחפשו דרכים שונות ואמתלות שונות, כיצד להחליש, לקרר ולנתק את היהודי מהתורה ומצוותיה, חס ושלום.

ומהסיפור אודות חיהם של רשב"י ובנו, כל אחד מאיתנו צריך ללמוד: אם רק ישנו חשד ומחשבה שהיצר הרע רוצה לגזור עליו גזירה כדי להחליש את התקשרותו עם התורה והמצוות, העצה הראשונה והיחידה לכך היא לקבוע זמן בכל יום 'להסתגר במערה'. זאת אומרת, להיבדל מהיצר הרע ומכל העניינים הקשורים עימו, ולהתקשר עם לימוד התורה, ללמוד תורה בהתמדה ושקידה.

לא משנה באיזו סביבה הוא נמצא, באיזה בית ספר או מוסד הוא לומד, במה היא התעסקותו, ואם הוא קטן או גדול. בכל מצב היצר הרע עושה את מלאכתו ומנסה לנתק את היהודי מחייו האמיתיים, חס ושלום. וכאמור, העצה היחידה והבטוחה לזה היא לקבוע בכל יום מסוים שבו הוא 'מסתגר במערה', יחד עם בניו, תלמידיו ומושפעייו, והם לומדים תורה.

ואז בטוח הוא שהקדוש ברוך הוא ימציא לו את פרנסתו ואת הצטרכויותיו, ויעניק לילדים בריאות והצלחה בכל ענייניהם, כפי שהיה אצל רשב"י ורבי אלעזר בהיותם במערה.

ועוד זאת, שזמן זה שאדם מקדיש ללימוד התורה, מהווה הכנה אמיתית וראויה בנוגע לעתיד. שבנוסף לכך שהוא נעשה מנהיג ובעל הבית אמיתי על עצמו ולא נותן ליצר הרע להוביל אותו, בבוא הזמן הוא יתפוס את מקומו בתור מנהיג ומורה דרך בסביבתו, ומנהיגותו תגדל ותתרחב.

סיפור של נפילה

פרשת בהר גדושה במצוות ודינים שונים, שחלקם הגדול איננו אקטואלי ליישום כיום. ההלכות הללו קשורות לחקלאות ולעבודות, וכמעט כולן תקפות רק בתקופה בה התגורר כל עם ישראל בארץ ישראל, כל שבט בנחלה הטריטוריאלית שלו. אלא שכאשר ניכנס לסיפור שחז"ל מספרים לנו, ונעמיק בזה לפי ההסבר החסידי - נראה את הדברים אחרת לחלוטין ונמצא בהם טעם מיוחד.

נסקור בקצרה את דיני פרשת בהר: **שמיטה ויובל** - בשנה השביעית ובשנת החמישים יש מצוות שונות שקשורות לקרקעות, המרכזית שבהן היא השבתת העבודה החקלאית והפקרת היבול; **עסקאות מכר** - איסורי הונאה וחובת הוגנות כשמוכרים חפצים, ודינים מיוחדים במכירת קרקעות ובתים בארץ ישראל; **עזרה כלכלית** - מצווה לסייע לאדם שירד מנכסיו, למצוא לו עבודה או להלוות לו כספים, וחל איסור חמור לנצל את המצוקה שלו ולהלוות לו בריבית; **דיני עבדים** - היחס לאדם שמתוך מצוקה כלכלית נואשת מכר את עצמו כעבד ליהודי, ואף לגוי או לשירות עבודה זרה, והאחריות על קרוביו לשחרר אותו מהעבדות.

על פניו, אין קשר בין הדינים השונים והמגוונים כל כך, וגם אין משמעות מיוחדת לסדר שבו הם מופיעים. אך חז"ל מגלים לנו שלא כך. הם מראים לנו איך כל המצוות הללו נשזרות לסיפור אחד, איך כל אחת מהן היא שקופית אחת בסיפור, שמתגלגל לפי סדר מדויק ומכוון.

כך מתארת זאת הגמרא¹:

בא וראה כמה קשה אַבְקָה של שביעית!

אדם נושא ונותן בפירות שביעית, לסוף מוכר את מטלטליו;

לא הרגיש [– לא הבחין שהדבר מגיע אליו כעונש], לסוף מוכר את שדותיו;

לא באת לידו [– לא שיפר את מעשיו], עד שמוכר את ביתו;

לא באת לידו, עד שלוה בריבית;

לא באת לידו, עד שמוכר את עצמו;

לא "לך" [– ליהודי], אלא "לגר תושב" [– לגוי];

כשהוא אומר "[וַנִּמְכֶּר] לְעֶקֶר" – זה הנמכר לעבודה זרה עצמו.

הסיפור מתחיל בשמיטה, המצווה הראשונה בפרשה. זו מצווה חשובה ויסודית מאד, כי התוכן שלה הוא ההכרה בבעלות של השם על הבריאה כולה וגם על הרכוש והקניין הפרטיים שלנו, שלכן אחת לשבע שנים אנחנו עוזבים את העבודה באדמה בביטחון שהשם ייתן לנו את הפרנסה.

1. קידושין, כ, א.

שיעור בלקוטי שיחות

האח הגואל

את דיני העבדים בתורה אפשר לקרוא גם כהדרכה רוחנית לכל יהודי בחיי עבודת השם. אפשר ללמוד מהם שיעור מאלף שמסביר מדוע אנו חווים נפילות רוחניות, מה יכול לעודד אותנו כשאנו נכשלים ומהי הדרך לקום ולהתאושש אחריהן.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק י', שיחה שלישית לפרשת בהר.

לקוטי שיחות
על פרשיות השבוע. חגים ומועדים
מכבוד קדושת
אדמו"ר מ
הרב דוד אולידורט
הרב ישראל אריה ליב רבינוביץ
תוספתה בגים ויץ
סניאורסאהו
מליובאוויטש
ספר ראשון – כך ראשון
בראשית

אמרו חז"ל^א שהנושאים שבפרשתנו הינם "על הסדר". הם מראים את גודל הירידה רחמנא ליצלן שיכולה לבוא על ידי אי שמירת מצוות שביעית: קודם גורם הדבר לכך שהוא מוכר את מיטלטליו, ואחר כך הולך מירידה לירידה, עד לשיא הירידה, רחמנא ליצלן, שהוא מוכר עצמו לנוכרי, ויתרה מזו: לעבודת אלילים עצמה, להיות לה שמש^ב.

מובן בפשטות, שזו איננה רק ירידה בגשמיות, שהוא נאלץ למכור את כל נכסיו בו, ועד למכור את עצמו לנוכרי - אלא הדבר מראה על ירידה מתמדת ושפל המצב ברוחניות^ג.

שכן, מצב בו יהודי ימכור את עצמו לנוכרי הוא: (א) היפך התורה - ישנו איסור להימכר כעבד לנוכרי, (ב) המצב הזה מאפשר שתעלה על הדעת מחשבה "הואיל ורבי מגלה עריות, אף אני כמותו; הואיל ורבי עובד עבודה זרה, אף אני כמותו; הואיל ורבי מחלל שבת, אף אני כמותו"^ד.

ועל אחת כמה וכמה מכירת עצמו "לעבודת אלילים עצמה", שכן עבדות לעבודת אלילים עצמה היא הניגודיות המוחלטת של "לי בני ישראל עבדים"^ה.

את שיא הנפילה הרוחנית אנחנו יכולים לראות בפרקים האחרונים של הסיפור: יהודי שמוכר את עצמו כעבד לאדון גוי, והחמור מכולם: יהודי שמוכר את עצמו כמשרת לעבודה זרה.

חז"ל לא רואים את סט המצוות הבאות כרשימה סטטית של מצוות, שמופיעות אחת ליד השנייה, אלא כתהליך. הסיפור בנוי כמו מדרון חלקלק: מי שחלילה לא שומר על מצוות השמיטה ומנסה לעשות עסקים עם סחורה שאסור לסחור בה, לא מרוויח מזה כלום אלא אף נקלע לסחרור כלכלי. בכל שלב הוא מקבל 'אותות אזהרה' מלמעלה, כך שהוא יכול לתפוס את עצמו ולחזור בו. אבל אם הוא לא קולט את האיתותים, הוא הולך ומסתבך. הוא מוכר את רכושו, אחר כך את הנכסים שלו, השדות וגם הבתים, ואחר כך מוכר את עצמו כעבד. כפי שאמרנו, התורה מחלקת את הדברים למצבים שונים: "וכי ימוך אָחִיךָ עִמָּךְ, וְנִמְכַּר לָךְ... וּמָךְ אָחִיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר תוֹשֵׁב עִמָּךְ, אוֹ לְעֶקֶר מְשֻׁפָּתֶת גֵּר". אך חז"ל רואים בזה המשך של הסיפור: אותו יהודי שהידרדר מוכר את עצמו לעבדות. תחילה לאדון יהודי ("לך"), אחר כך לאדון גוי ("לגר תושב"), והסוף ידוע מראש: המצב שלו יהיה נואש כל כך, שלא תהיה לו ברירה אלא למכור את עצמו לעבד שמשרת פולחן אלייל ("לעקר").

אך האם הסיפור הזה הוא רק 'איום' מרומז על קריסה כלכלית שמצפה למי שיסחר בפירות שביעית? הרי, אחרי הכול, סיפור כזה באמת נשמע כמו סיפור נדיר של אדם שחייו התהפכו בצורה כה קיצונית, שמאדם בעל נכסים הפך לחסר כל שמוכר את עצמו לעבדות. בוודאי שהסיפור הזה רוצה ללמד אותנו משהו עמוק יותר.

כאשר מורה בבית ספר לנוער מתמודד רוצה להזהיר את תלמידיו מפני התנהגות גרועה, הוא יכול להלך עליהם אימים על ידי תיאור חי של העונשים הצפויים להם אם יפרו את הכללים. אבל אם הוא מורה טוב, הוא יסביר להם את חומרת המעשים עצמם ועד כמה לא כדאי ולא מוסרי לעשות אותם, כיוון שהם מביאים למקומות לא טובים. הוא ימחיש כיצד חיים ריקניים ומבוזבזים עלולים לדרדר את האדם למחזות אפלים. הוא יחזור ויאמר שכדאי להשקיע בלימודים, משום שהבורות גורמת לבטלה, והיא גוררת לפשע, לסכנות ולמאסרים. אין כאן רק הפחדות, אלא שיקוף פסיכולוגי ומציאותי של הידרדרות מנטלית, אישית וחברתית, שסופה רע ומר.

וכך בדיוק גם כאן. אם נקרא את הסיפור בתשומת לב, נראה שזו לא הידרדרות פיננסית וחברתית. זה מתאר תהליך של נפילה רוחנית, לא

א. קידושין כ, א. ו"ש"א. פרש"י פרשתנו כו, א.

ב. לשון רש"י עה"פ שם. וראה תיב"ע עה"פ. ערכין (ל, ב): זה הנמכר ונעשה משרת לעבודת כוכבים עצמה. ובקידושין שם בתנא דבי ר"י (וכן גרס בשטמ"ק ערכין שם) ונעשה כומר לעבודת כוכבים, אבל גם זה פ"י "לחטוב עצים" (ראה שטמ"ק לרש"י ערכין שם).

ג. כמובן מזה שאינו חוזר בו, שאינו מרגיש ושלל באת לידו הרהור תשובה (ראה קידושין ופרש"י שם).

ד. רמב"ם הל' עבדים פ"א ה"ג. ע"פ תו"כ פרשתנו כה, לט. ספרי ראה טו, יב.

ה. תו"כ ורש"י פרשתנו כו, א. נת' בארובה בלקו"ש ח"ז ע' 177 ואילך.

ו. פרשתנו כה, נה - הטעם שנמכר לנכרי יוצא ביוכל.

ז. ראה שו"ת חו"י סקמ"א: מומר כזה כופר ביחוד ובבורא עולם (ומש"ש שאין במעשיהו נגד הדת" הכוונה רק שלאחרי מכירתו אין במעשיהו איסור כי אינו משתחוה לע"ז כו' רק משרת כו').

עליהם לא חלם. הסיפור שלנו מתאר כיצד יהודי שהיה גאה ביהדותו 'נפל' רק במצוות שביעית, אך הדבר גרר אותו לעוד עבירה ועוד ירידה, ועם הירידה הרוחנית באה גם ירידה גשמית כואבת.

עד כאן בדרך הפשט. ההסבר בחסידות לכל הפרשה מכניס אותנו עמוק יותר לעניין, ומראה לנו איך זהו סיפור שרלבנטי עבור כל אחד מאיתנו - כפי שנראה מיד.

דרך ה'סיפור' הזה שמאחורי המצוות, חז"ל נותנים לנו להבין משהו עמוק מאד על מהי תורה.

בשונה ממה שנראה כשקוראים את הפרשה בחוסר תשומת לב, לא מדובר בלקט של מצוות ללא נושא מאגד, ואפילו לא בסתם סיפור יפה על אדם שלא שמר על מצוות שביעית והידרדר.

זה הרבה יותר עמוק מזה: חז"ל מלמדים אותנו שמצווה היא שיקוף של תהליך רוחני, של סיפור פנימי יותר. התורה מכילה הלכה, וכמובן רעיונות עומק על החיים, אבל לא זו התורה. התורה היא תורת חיים. המצוות שהיא נותנת לנו הן דרך חיים. כל אחת מהן וכולן יחד הן סיפור עלינו, על החיים שלנו, ועל המשימה שעלינו לבצע.

ומכאן נלמד ככלל את מה שהחסידות מדגישה וחוזרת ואומרת: התורה "מדברת בעליונים". גם מצוות שאולי איננו יכולים לקיים אותן מבחינה מעשית בימינו, בגלל סיבות כאלה ואחרות, קיימות לחלוטין ברמה הפנימית יותר. זה לא שדיני עבדים אינם אקטואליים ברמה המעשית ורק שאפשר ללמוד מהם איזה רעיון נחמד. אפילו דיני עבדים הם הדבר הכי אקטואלי שיש, במובן העמוק ביותר של הדברים.

האבא מחוץ לתמונה

כשאנחנו מתבוננים בתהליך ההידרדרות הרוחנית, עולה מיד תהייה פשוטה:

כיצד יכול יהודי להתדרדר למצב כה נחות, עד כדי למכור את עצמו "לעבדות אלילים עצמה"?

מילא למכור את עצמך לאדון יהודי. בסופו של דבר, כמה שזה לא יהיה עגום וקשה, אתה נמצא בסביבה יהודית וגר אצל משפחה יהודית. אתה יכול לקיים את המצוות, והאדון שלך מן הסתם יאפשר לך להמשיך להתנהג כיהודי, והוא גם ישחרר אותך לפי חוקי התורה. כי הוא מחויב למצוות של התורה, ולאמירה הברורה של השם: "לי בני ישראל עבדים". יהודי לא יכול להיות עבד לעולם, מקסימום באופן זמני - משום שיהודי הוא עבד של השם ולא של אף ריבון אחר.

אבל להימכר לגוי? זה שפל רוחני ומוסרי, לא פחות משפל כלכלי אישי. קודם כל, עצם המעשה הזה אסור. התורה אוסרת על יהודי למכור את עצמו לגוי. כך כותב הרמב"ם: "המוכר עצמו אינו רשאי למכור עצמו לגוי".

ולא פחות חמור מכך, יש סכנה ממשית לחיים היהודיים של אדם כזה. הוא קולע את עצמו לבעיה רוחנית ונפשית חמורה מאד. התורה עצמה רומזת לכך, בהמשך. אחרי דיני העבדים התורה מתזכרת אותנו שוב על שלוש עבירות חמורות שנאמרו בעשרת הדיברות: עבודה זרה, גילוי עריות וחילול שבת. וגם כאן, חז"ל רואים את זה כהמשך של הסיפור שסיפרנו. מדוע התורה מזכירה כאן את העבירות הללו? כי יהודי כזה שנפל עד כדי עבדות אצל גוי - עלול להתחיל להרשות לעצמו להתנהג כמו גוי בעצמו. כך הוא יאמר לעצמו: "הואיל וְרַבִּי [- אדוני] מְגַלֶּה עֲרִיּוֹת, אֶף אֲנִי אֶגְלֶה עֲרִיּוֹת; הוֹאִיל וְרַבִּי עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, אֶף אֲנִי כְמוֹתוֹ; הוֹאִיל וְרַבִּי מְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת, אֶף אֲנִי כֵן".

שלא לדבר על הפרק האחרון בסיפור, כשאותו אדם מוכר את עצמו לשמש בבית עבודה זרה. כאן ברור שמדובר על התרחקות מהיהדות. הוא כבר מנותק לגמרי, ולא אכפת לו אפילו לעבוד בכנסייה או במקדש בודהיסטי כדי להחזיר את החובות.

עכשיו אנחנו יכולים לקרוא את הפרשה ולראות אותה אחרת לגמרי. כמו אותו מורה טוב, התורה לא מציגה לנו כאן תרחישי בלהות כדי לאיים. היא מתכוונת לתאר את התהליך הנפשי שעובר יהודי כאשר הוא נוטה מדרך התורה והמצוות, עד שהוא יורד ממנה לגמרי. ובמקביל לירידה הרוחנית, גם המצב הכלכלי והאישי שלו מידרדר עד שהוא מוצא את עצמו במחוזות

מה גורם לזה לקרות? איך קורה שיהודי יכול ליפול בצורה קיצונית כל כך, מיהודי שידוע דבר או שניים על הקדוש ברוך הוא ועל התורה, עד לשירות לעבודה זרה?! - יש לזה תשובה, ולתורה חשוב לתת לנו אותה:

הדבר מתחיל בזה שהוא התנתק ושכח, רחמנא ליצולן, מאביו שבשמים.

ובלשון החסידות - חסרה אצלו (בגילוי) בחינת ה"אב" שלו - ה"חכמה" שבנפשו.

כפי שמבאר רבינו הזקן באריכות בתניא¹, שהסיבה לכך שיהודי מסוגל לעבור על רצון העליון, היא מכיוון שהחכמה שבנפשו - האמונה בהשם שהיא נעלית מדעת והשגה² - היא "בבחינת שינה", ובמילא הוא איננו חש שעל ידי כל עבירה, אפילו עבירה קלה, הוא נעשה נפרד "בתכלית הפירוד מיחודו ואחדותו יתברך"³.

אילו היה חש שעל ידי עבירה זו נעשה נפרד מ"יחודו ואחדותו יתברך" בדיוק כמו על ידי עבודה זרה, הוא היה עומד בניסיון באותו התוקף, כפי שכל בני ישראל (אפילו קל שבקלים ופושעי ישראל) מוסרים את נפשם על קדושת השם "בלי שום דעת והתבוננות, רק כאילו הוא דבר שאי אפשר כלל לכפור בהשם אחד"⁴.

ועל פי זה מובן הטעם הפנימי ש"אביו" איננו נזכר כאן. הפסוק מונה כמה וכמה קרובים. היה עליו לומר "אביו" בתור הקרוב הראשון, שהוא קרוב יותר אפילו מ"אחיו". ובפועל "אביו"⁵ איננו מוזכר כלל בפסוק!

בהמשך הסיפור, התורה מדברת על האחריות לפדות את אותו יהודי שנמכר לעבד. כך אומרת התורה: "אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאֹלֵנוּ, או דָּדוּ או בֶן דָּדוּ יִגְאֹלֵנוּ, או מִשְׁאֵר בָּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֹלֵנוּ".

ח. תניא פ"ג. ע"פ זח"ג רצ, א. וראה ס' הערכים-חב"ד ע' אב (אבא), ויש"נ.
ט. פ"ט (כה, א).
י. שם פ"ח (כד, א).
יא. שם פכ"ד.
יב. שם ספ"ח.

יג. ועד"ז יש להקשות למה לא נמנה "בן" שקודם גם לאביו (ב"ב קח, ב). וי"ל שזהו היפך הרגיל והרוב - שהבן (יפרנס ו) יגאל את אביו, ובפרט שמתחלה לא פרנסו ועוד שהוכרח למכור עצמו.

החובה הזו היא אחריות שמוטלת על קרובי של האיש, קודם כל. הרשימה מונה את קרובי המשפחה, מהמעגלים הקרובים ביותר והחוצה: האחים, הדודים ובני הדודים ועד לקרובים הרחוקים, אלה שיש להם קשר דם כלשהו אליו.

מה שמפתיע מאד הוא שהדמות הראשונה שהיינו מצפים לראות כאן - איננה. **איפה האבא?!** איך זה שהתורה מתעלמת מאביו של אותו יהודי? האם הוא, הקרוב מכולם, לא אמור להיות הראשון לשאת באחריות לשחרורו של בנו מעבדות?!

אלא שזו עצמה התשובה: **האבא מחוץ לתמונה, וזו בדיקת הסיבה למצב.** ברור שבאופן מעשי-הלכתי, האבא חייב לפדות את בנו ויש לו אחריות גדולה יותר מהבאים בתור. אבל התורה רוצה להעביר לנו מסר ברמה החינוכית-רוחנית: איך מגיעים למצב רוחני שפל כל כך? זה קורה רק כי שוכחים את דמות האב, את "אבא שבשמיים".

התחושה הטבעית של כל יהודי היא שהשם הוא אבא שלו, שהוא כל כך אוהב אותו ורוצה להיות קרוב אליו. וכשהתחושה הזו מיטשטשת ונעלמת, מתחילה הידרדרות רוחנית. אפשר להאשים את המצוקה הכלכלית, אפשר לתלות את זה בכל מיני אשמים - אבל זו לא הסיבה האמיתית. ניתוק כזה, שמגיע בסופו של תהליך הידרדרות, מתחיל מזה ששוכחים, חלילה, את זה שיש לנו אבא בשמיים ואנחנו הבנים שלו.

בחסידות מתמקדים יותר בנקודה הזו, ומסבירים שמדובר על תכונה נפשית ספציפית, שאותה אנחנו מכנים "אב שבנפש". כאשר היא לא פועלת, מתחילה ההידרדרות.

נסביר את הדברים על קצה המזלג:

האדם נוצר קודם כל מאביו. בתחילת תהליך היצירה, הילד כאילו מרוכז ב'פסולה' בתוך גופו ונפשו של האבא. שם נמצאת תמצית כל אישיותו והווייתו של הבן, שאחר כך תתעצב לפרטים וחלקים שירכיבו את האדם המלא שהוא יהיה בלידתו ובהמשך חייו.

כך גם בנפש היהודית. לכל יהודי יש נפש אלוקית, שהיא כמו "בן" של הקדוש ברוך הוא. ובכל נפש כזו יש נקודה פנימית עמוקה, שהיא למעשה נקודת הקשר בין יהודי לקדוש ברוך הוא. הנקודה הזו נקראת "חכמה".

חשוב להבין את זה. לפי מה שמוסבר באריכות בחסידות, הקשר שלנו עם השם לא מבוסס על ההתנהגויות, המעשים או הרגשות שלנו. זה רכיב עצמי בתוך הנשמה, שממנו מגיע היחס

זאת משום שבני ישראל הם עבדים של הקדוש ברוך הוא. השם הוציא אותנו ממצרים במטרה שנעבוד אותו, ואיננו יכולים להיות נתונים לשעבוד של אף אדון אחר. כמו שרש"י כתב: "שְׁטָרֵי קוּדֵם". השם כביכול מציג את החוזה בינו ובין בני ישראל, ומראה שהחוזה שלו קודם לכל חוזה רכישת העבדים. לכן, כל יהודי שנמכר לעבד - בסופו של דבר ישוחרר. אם בכסף של קרוביו, אם ביובל - כך או אחרת, הוא יהיה חופשי.

כבר כאן יש לנו בשורה גדולה מאד:

כשם שהמצב של נמכר לנוכרי הוא בפנימיות ירידה רוחנית, מובן שכן הדבר גם בנוגע לגאולתו.

התורה מצווה "גאולה תהיה לו", קרוביו מחויבים לגאול אותו.

ויתרה מזו, "גאולה תהיה לו" גם בלשון הבטחה: אף אם הקרובים לא גאלו אותו, "ויצא בשנת היובל"¹. והפסוק גם אומר את הטעם לכך, "כי לי בני ישראל עבדים", עבדיי הם".

כוונת הדברים בפנימיות היא לגאולה הרוחנית משפל המצב בו הוא נמצא:

במתן תורה נעשה כל יהודי עבד השם לנצח, וזוהי מעלה עצמית שאף אחד איננו יכול לקחת ממנו². ואפילו אם הוא עושה אחר כך את היפך רצון השם, שייכותו לרע היא רק עניין נוסף על עצם מהותו, שכן עצם מהותו (העובדה שהוא עבד השם) אינה ברת שינוי. ועל כן ודאי הדבר ש"גאולה תהיה לו".

במבט שטחי, אפשר להסתכל על יהודי שנופל כאחד שבאמת מנותק, שלחלוטין לא קשור לעבודת השם. יהודי שמנהל אתר מפוקפק או כזה שחי שנים רבות בסין באורח חיים לא יהודי, איזה קשר כבר יש להם עם הקדוש ברוך הוא, עם התורה והמצוות?

אבל זו טעות. כי אין יהודי שאין לו 'אבא'. יש

שלנו אל הקדוש ברוך הוא. הנשמה הקדושה אוהבת את השם, היא גם מבינה עד כמה טוב לעבוד אותו ועד כמה גרוע להתרחק ממנו. כל השאר מגיע אחר כך, כתוצאה מאותה "חכמה" שבנשמה.

כל סיפור ההידרדרות הרוחנית מתחיל מזה ש'אבא' נעלם. אם נקודת החיבור של הנשמה הייתה פעילה ומורגשת אצל אותו יהודי, הוא לעולם לא היה מרשה לעצמו ליפול, משום שהוא היה מבין ומרגיש שעבירה היא ניתוק של הקשר עם השם ופגיעה קיומית בנשמה שלו. הוא לא היה יכול לספר לעצמו סיפורים, כי על החיים שלך עצמך אתה לא מספר סיפורים. רק כאשר יהודי לא חש את החיבור הטבעי שלו להשם, הוא יכול לפתח תאוריות שונות מדוע זה לא כל כך נורא לעבור עבירה, הוא גם יכול להרגיש 'כיף' במצב בו הוא רחוק מהשם, וכך להידרדר עוד ועוד, חלילה.

כבר כאן אנחנו מבינים כי כדי לעצור את ההידרדרות ולחזור לדרך הנכונה, עלינו לשקם מחדש את הקשר הפנימי עם הקדוש ברוך הוא. אבל עוד קודם לכן, נלמד כיצד עצם המודעות לגורם לנפילה יכולה לסייע לנו.

גאולה תהיה לו

נקרא את הסיום של דיני העבדים בתורה³:

אֲחֵרֵי נִמְכַּר גֵּאֻלָּה תְּהִיָּה לוֹ, אֶחָד מֵאֲחָיו יִגְאֹלֵנוּ. או
דָּדוֹ אוֹ בֶן דָּדוֹ יִגְאֹלֵנוּ אוֹ מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ
יִגְאֹלֵנוּ, אוֹ הַשִּׁנִּיָּה יָדוֹ וְנִגְאֹל...
וְאִם לֹא יִגְאֹל בְּאֵלָהּ, וַיֵּצֵא בִּשְׁנַת הַיָּבֵל...
כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

יהודי שנמכר כעבד לנוכרי או לבית עבודת אלילים, ישנה חובה לפדות אותו. החובה מוטלת בראש ובראשונה על קרובי משפחתו. אם לא הם - הוא יכול להשיג כסף איכשהו, או לעבוד הרבה יותר מהמסוכם בחוזה העבדות שלו, וכך לשחרר את עצמו מוקדם יותר.

בכל מקרה, אם העבד לא נגאל קודם לכן, הוא יוצא לחירות ללא תמורה בשנת היובל הקרובה.

יד. פרשתנו כה, מח.

טו. קידושין כא, ריש ע"ב. וראה שם כ, ריש ע"ב. וש"נ. תו"כ ורש"י עה"פ. רמב"ם הל' עבדים פ"א ה"ד. פ"ב ה"ז.

טז. פרשתנו שם, נד. וראה רבותינו בעה"ת כאן.

יז. ראה מלאכי א,ו; ועבד אדוניו.

יח. ראה מהר"ל בספרו גבורת ה' פס"א. וראה לקו"ש ח"ה ע' 177 והערה 32 שם.

מצבים שבהם הקשר אבד זמנית, אבל הוא קיים ודבר לא ישנה את זה. כל יהודי, לא משנה איזה כובע הוא חובש ובאיזה מצב הוא נמצא בחייו, מחובר להשם בתוך תוכו, ובסופו של דבר הקשר הזה ייחשף ויחזור להפעיל אותו.

לכן הסיפור העגום שלנו מסתיים תמיד בסוף טוב, בשחרור מהעבדות: "אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לוֹ". זו ההבטחה של התורה: אף יהודי לא יישאר 'עבד' רוחני לתמיד. ואם קוראים את הפסוקים הללו כסיפורו של יהודי החווה נפילה בחייו, הפסוק הזה הוא למעשה 'שקופית הסיום' של הסיפור. והיא אומרת לנו כך: נכון שאותו יהודי התרחק מדרך התורה, אבל לכל יהודי בכל מצב יש תקווה.

לפני שנים רבות, נסע הרב אהרון ליפסקר, שליח חב"ד בפלורידה, יחד עם חבר נוסף לסיור בבתי הכלא השונים באזור, במטרה לבקר את האסירים היהודים ולעודד את רוחם.

בדרך חזרה, בשעת לילה מאוחרת, הגיעו השניים לתחנת דלק ששכנה בפאתי עיירה נידחת בשם ג'קסון-ויל.

בדלפק תחנת הדלק עמד אדם רחב ממדים, ומיד כשראה אותם לבושים בלבוש החסידי, ביקש מהם להתלוות אליו לאגף האחורי של תחנת הדלק.

כשהגיעו לחדר האחורי, נפגשו באדם זקן שישב מעבר לשולחן. פניו היו חרושות קמטים, ונראה היה שעבר הרבה בחיים.

הזקן פנה אל השניים באידיש, ושאל: "מאיפה אתם?"

מבלי להסס, הבחורים ענו לו בשפתו: "אנחנו נציגים של הרבי מליובאוויטש".

כששמע את תשובתם, פרץ הזקן בבכי חסר מעצורים, והתקשה להירגע. לאחר ששבה אליו רוחו, החל לספר את סיפורו:

לפני שנים רבות הייתי נראה כמוכם. הוריי היו חסידים וגרנו בעיירה חסידית בפולין. חייתי כחסיד ואף נישאתי לבחורה חסידית והקמנו יחד בית חסידי לתפארת. כך חיינו עד פרוץ המלחמה הארוכה, אז חרבו חיי. הוריי, אחיי ואחיותיי, רעייתי וכל בני משפחתי נשלחו למשרפות באושוויץ.

בדרך לא דרך היגרתי לאמריקה הגדולה. אך לא יכולתי להתגורר בסביבה יהודית, משום שכעסתי על אלוקים, שנאתי את היהדות ואת כל מה שקשור אליה. החלטתי שאני עובר לגור כמה שיותר רחוק מיהודים ויהדות, וכך הגעתי לג'קסון-ויל.

עשרות שנים עברו. רכשתי את תחנת הדלק, נישאתי לאישה לא יהודייה ונולדו לי שלושה ילדים, אחד מהם הוא זה שראיתם מעבר לדלפק.

לילה אחד בתחילת שנות השמונים הדלקתי את הטלוויזיה והתחלתי לשוטט בין הערוצים. פתאום אני רואה על המסך יהודי זקן, הדור פנים עם זקן לבן ומגבעת שחורה שמדבר באידיש, שפת אימי. בתחתית המסך רצה כתובית: "הרבי מליובאוויטש נואם בפני החסידים בברוקלין, ניו יורק".

בין דבריו, אמר אז הרבי: "פעמים שיש יהודי, עם נשמה אלוקית מיוחדת, יהודי שעמד עם כולם במעמד הר סיני, וחושב לעצמו שהנה הוא "בורח", מנותק, אין לו שייכות לעם הנבחר ממנו בא. הוא מרגיש מנותק רגשית ושכלית מעם ישראל. אך התורה מבטיחה כי גם יהודי כמוהו, בתת ההכרה חש געגועים וקשר למקורות, ובגאולה השלמה ישוב גם הוא לכור מחצבתו".

דברי הרבי הללו זעזעו אותי. למוחרת, קראתי לאשתי ובניי וגיליתי להם את סודות חיי. סיפרתי להם שאני יהודי ואת תולדות משפחתי וחיי. חתמתי את דבריי בכך שיום אחד תבוא הגאולה ויבואו לקחת גם אותי.

"עכשיו", סיים הזקן את סיפורו, "כשנכנסתם לתחנת הדלק, בני זיהו אתכם מהסיפורים שסיפרתי לו על העיירה החסידית, והביא אתכם אליי, באומרו: אבא, הם באו לקחת אותך..."

הרב ליפסקר וחברו החליטו להישאר בעיירה. הם שוחחו עם היהודי על יהדותו, קבעו מזוזות בדלתות ביתו והניחו עימו תפילין. רק למוחרת המשיכו בדרכם, כשהם משאירים מספר טלפון לשמירה על קשר.

שהשפעתו על ההתעוררות הרוחנית של העבד תהיה פנימית יותר.

נקרא שוב את הפסוקים: "אַחֲרֵי נִמְכַּר גֵּאֲלֶה תִּהְיֶה לוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו גֵּאֲלֶנּוּ, אוּ דָדוֹ אוּ בֶן דָּדוֹ גֵּאֲלֶנּוּ אוּ מִשְׁאָר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ גֵּאֲלֶנּוּ, אוּ הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגְאֶל". אנו יכולים להבחין כאן בפרט מעניין מאד: התורה קוראת לקרובי המשפחה של העבד לגלות אחריות, לעשות מאמץ ולשלם כדי לשחרר אותו ולהחזיר אותו הביתה. וגם שאת האפשרות של שחרור עצמי התורה מציינת כתרשים אחרון, כאילו זו הברירה האחרונה.

נציין רק כי מבחינה מעשית, לפי ההלכה, אם לעבד יש אפשרות לעשות את זה ולשחרר את עצמו, בוודאי שהוא צריך לעשות את זה ולא לחכות עד שמישהו אחר יזכר בו ויצליח לגייס כסף ולשחרר אותו.

ואם כך, נשאלת השאלה: מה פתאום הפיל את האחריות על הקרובים? ולמה השחרור העצמי הוא האפשרות הכי רחוקה?

ההסבר הפשוט הוא שמבחינה מציאותית, סביר יותר להניח שלאנשים 'בחוץ' יש יותר אפשרויות לעזור מאשר לעבד. והסבירות שהוא עצמו יצליח לארגן כסף ולשחרר את עצמו, אכן קלושה. אבל יש לזה הסבר עמוק יותר: התורה לא רק מלמדת אותנו את ההלכה, אלא גם את הדרך לחילוץ מנפילה רוחנית.

כשהתורה מעבירה את אפשרות החילוץ העצמי לסוף, ומטילה את האחריות על קרובי המשפחה - היא רוצה ללמד אותנו משהו יסודי מאד על הדרך שבה אפשר וצריך לעבוד כדי להשתחרר מהעבדות הרוחנית, שאותה כל אחד מאיתנו עלול לחוות.

'עבד' זה כל אחד שהשתעבד למרוץ החיים המודרני, לתאוות הנפש הבהמית ולסיפוקים חומריים. ובכן, אומרת לנו התורה, כאשר מדובר על שינוי נפשי שצריך לחולל בלב ובנפש, **אתה עצמך לא יכול להיות הפתרון, ואלה שאכפת להם ממך צריכים לקחת עליך אחריות.**

היינו עשויים לחשוב שכאשר מדובר על בעיה רוחנית, האחריות היא קודם כל אישית. אך זה נכון כל זמן שיהודי יודע שהוא יהודי וקשור להשם, אלא שפה ושם קשה לו והוא גם נופל לפעמים. במקרה כזה אפשר לסמוך עליו שהוא יתפוס את עצמו בידיים ויחזור לדרך הישר. אבל יש מקרים שבהם צריך כבר 'מבצע חילוץ', כי

לאחר מספר שבועות התקשר אותו יהודי זקן ואמר בהתרגשות: "הרב ליפסקר, אני יודע שלא חזרתי להיות יהודי טוב כהוריי, אחיי ואחיותיי. אבל אני יודע שרציתי עשיתי עד כמה שידי מגעת. לפחות עשיתי עד כמה שיכולתי ואני שמח ומודה לך על כך."

כשבועיים לאחר שיחת הטלפון, החזיר יהודי קדוש זה את נשמתו לבוראה.

דווקא קרובים!

מכאן נמשיך ונלמד את סיפור הפדייה מהעבדות. נזכיר שוב שאנחנו מדברים על נפילה רוחנית, שכל אחד יכול לחוות אותה ברמה כזו או אחרת. אז איך משתקמים ממשבר רוחני? נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

מאחר שבחינת החכמה" בנפש של הנמכר לנוכרי הינה בבחינת שינה, עד שהוא כאילו כבר איננו שולט על עצמו - הוא משועבד לאדון נוכרי, ועוד "לעבודת אלילים עצמה" -

הרי במצב כזה הוא איננו מסוגל לגאול את עצמו, כפי הכלל: "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. גאולתו צריכה לבוא על ידי כך שאחרים שאינם משועבדים להנ"ל יגאלו אותו.

ולכן נכתב בפסוק תחילה העניין של גאולת קרובים" - אותה 'פעולה מלמעלה' למשוך אותו משפל המצב שלו.

ומטעם זה הסדר של גאולת קרובים הוא באופן של "הקרוב הקרוב קודם": מאחר שתפקידם הוא לעזור את פנימיותו¹² ורק אחר כך את כוחותיו החיצוניים של העבד, לכן ככל שה'קרוב' קשור אליו יותר, מובן

יט. דחכמה הוא מוח הזכרון (תו"א פא, סע"ג, קי, סע"ד. לקו"ת ס"פ קדושים. שה"ש לג, א. ובכ"מ).

כ. ברכות ה, ב. וש"כ.

כא. להעיר גם מרבותינו בעה"ת כאן, שענין הגאולה כאן מרמז להגאולה משעבוד מלכיות, ו"אחד מאחיו". או דודו" קאי על הקב"ה, "בן דודו, זה מלך המשיח", "או השיגה ידו ע"י מצות חכיות שבידו". וראה שם פסוק נד "ואם לא יגאל באלה... שלא קיימו המצות מ"מ לא אניחם בגלות אלא ויצא בשנת היובל... שימשוך הקב"ה ביובל כו". וראה גם בבחי' לפסוקים הנ"ל. כב. דעיקר התשובה בלב (תניא פכ"ט - לו, ב) ונמשך בכל הכוחות.

כאן מדובר על יהודי שהפך ל'עבד' של העולם הזה ואפילו הגיע למצבים גרועים יותר. במקרים כאלה, חייבים עזרה מבחוץ.

ולמי התורה קוראת לבוא לעזור? לקרובים. האנשים שקשורים אליו ואכפת להם ממנו, הם אלה שחייבים להתגייס ולחלץ אותו. הם צריכים לשבת איתו ולדבר אל ליבו, לגרום לו לשינוי תפיסתי, להראות לו כמה רע ומר המקום בו הוא נמצא ולהאיר לו את הדרך.

וזו הוראה אלינו, לכל אחד מאיתנו שמכיר אחרים שנפלו רוחנית. כשאח, חבר או אדם קרוב אחר נקלע למצוקה רוחנית, אנחנו צריכים לתת לו את הכוח ואת העזרה לצאת משם. אם מי מיקירינו נקלע למצב רוחני לא טוב, זו חובתנו ואחריותנו לעשות הכול כדי לקרב את ליבו בחזרה לאבינו שבשמיים, להזכיר לו מי הוא ומיהו 'אבא' שלו.

וככל שאנחנו קרובים יותר לאותו יהודי, ההשפעה שלנו עליו עמוקה וחזקה יותר - ולכן זו חובה גדולה יותר להיות מעורבים ופעילים בשיקום הרוחני שלו. אפשר לראות את זה בסדר שבו התורה מציינת את גאולת הקרובים. היא מציגה את האחריות בצורה מעגלית, הולכת ומתרחבת - מהקרוב ביותר אל הרחוקים יותר: קודם האחים, אחר כך הדודים, בני הדודים ושאר קרובי המשפחה. מדוע? כי מדובר כאן על עזרה רוחנית-נפשית; על פעולה שדורשת אמון, אכפתיות ואהבה אמיתית. ו"ככל שהקרוב קשור אליו יותר, השפעתו על ההתעוררות הרוחנית של העבד תהיה פנימית יותר".

הרבי חינוך אותנו ללא הרף לא לדאוג רק לעצמנו אלא לצאת ולהשפיע גם על אחרים.

העזרה לזולת ברוב המקרים מסתכמת בפעולה חד פעמית. אם זה חלוקת מזון לנוזקים או מצות לפסח, לשמח מאושפזים בבית הרפואה או ללבות את השמחה בבית כנסת אחר בשמחת תורה, ואם זה דוכן בפתח מרכז קניות להנחת תפילין או לנטילת לולב. כל אחד יכול להירתם למעשים טובים מסוג זה.

אך ישנם מעשים טובים שדווקא אנחנו יכולים לעשות ולא אף אחד אחר, וזה כאשר מדובר על עזרה רוחנית ומנטלית.

אם יש חבר שזקוק לעידוד בעת צרה, אנחנו כחברים צריכים להיות שם בשבילו. אם יש חבר שאנו מרגישים כי הוא מבולבל בקשר לתפיסת העולם שלו ולעתידי הרוחני שלו, דווקא החברים הטובים והקרובים שלו צריכים לקחת את האחריות ולהיות שם בשבילו.

"השיגה ידו - ונגאל"

אך זה לא אמור להיעצר כאן. התכלית הסופית היא לא להישען על חילוץ רוחני של אחרים, אלא להגיע למצב של יכולת עצמאית להשתחרר מהנפילה הרוחנית:

אך התכלית היא לא שהוא יצטרך באופן מתמיד להיעזר בהתעוררות שתבוא אליו מאחרים, אלא שתתגלה הפנימיות שלו בעצמו, שהוא עבד השם - שעל ידי זה תהיה גאולתו באופן שהוא מצד עצמו לא יהיה שייך יותר לירידה כזו.

וכשם שהדבר הוא בנשמות, שהעזרה האמיתית והטובה ביותר שניתן לתת לאדם עני היא להציב אותו במצב כזה בו הוא לא יצטרך יותר להזדקק לעזרת הבריות^{כג}.

וזהו הטעם הפנימי לכך שסיום הפסוק הוא "השיגה ידו ונגאל"^{כד}. תכליתו של גאולת הקרובים היא לפעול שהוא לבדו יוכל לגאול את עצמו בכוח עצמו.

נזכור שגם לאותו יהודי נופל ישנה נשמה קדושה, וכשהיא תחזור לפעול ולהשפיע הוא לא יצטרך עזרה מאחרים. וזו המטרה הסופית: לחזור להיות יהודי בכוח עצמו. בלי שתצטרך להסתמך על עזרה של קרובים וידידים, אלא כי הנשמה שלך היא זו שתפעיל אותך ולא תרצה

כג. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ה ה"ז. טושו"ע י"ד סרמ"ט ס"ז.

כד. ועצ"ע ביאור ענין גאולת אחרים שנלמדת ממש"נ (לאחרי גאולת עצמו - "השיגה ידו") "ונגאל" - קידושין טו, ב. תנ"כ עה"פ.

ולהעיר - ע"ד ההלכה - שלדעת רבי (קידושין שם, סע"ב. רמב"ם הל' עבדים פ"ב ה"ז) גאולת עצמו נאמרה בין גאולת קרובים וגאולת אחרים כדי שיהא מקרא נדרש בין לפניו ובין לאחריו. ע"ש. ואכ"מ.

על הצדיקים ועל החסידים

מאמר "לויתן זה יצרת" - ספר המאמרים תשי"ב, עדר
ל"ג בעומר הוא יום שמחתו של רבי שמעון בר יוחאי. עניינו של רבי שמעון מבואר בחסידות לרוב, כמו גם
תפקידו והשפעתו על היהודים שבדור. רשב"י הוא תסמין של תופעה שחוזרת על עצמה, הווי אומר: יש רשב"י
שבכל דור, שהשפעותיו נמשכות כל הזמן.
המאמר "לויתן זה יצרת", שאמר הרבי בשבת פרשת שמיני תשי"ב, עוסק בין היתר בעבודת הנשמות של
רשב"י וממשיכיו, ונותן טעם מיוחד ביום הגדול.

א. משחק עם לויתן

המנחה) יושב ומשחק עם לויתן, שנאמר "לויתן זה
יצרת לשחק בו".

וצריך להבין הענין בזה.

לויתן אלו נשמות הצדיקים – שמחברים
את העולם עם אלוקות

ומבאר בלקוטי תורה³, דלויתן הוא מלשון
"הפעם ילדה אישי אלי"⁴, היינו לשון התחברות.
וקאי [= הפונה היא] על הנשמות שענינם הוא
לפעל התחברות העולמות עם אלקות.

הקדוש ברוך הוא מתענג מעבודת החיבור
של הצדיקים

וזהו ענין "משחק עם לויתן", שהקדוש ברוך הוא
מתענג מעבודת הנשמות לחבר עולמות ואלקות.
וכמו על דרך משל למטה:

שכדי לעורר שחוק ותענוג אצל אדם גדול, שר,
וכל שכן וקל וחומר מלך - אי אפשר לעורר בו
תענוג על ידי שנותנים לו דבר גדול ויקר ביותר,
מאחר שאצלו אפלו הדבר היקר ביותר אינו תופס
מקום כלל.

אלא התענוג אצלו הוא על ידי דבר חדוש שהוא
הפך הטבע, כמו על ידי צפור המדברת וכיוצא

בפסוק נאמר "לויתן זה יצרת לשחק בו".
חז"ל מתארים איך הקדוש ברוך הוא יושב
מדי יום לשחק ולהשתעשע עם הלויתן.

המשמעות הרוחנית של הדברים: 'לויתן'
מסמל את נשמותיהם של הצדיקים,
שמחברים (מלשון ליווי) את העולמות עם
האלוקות. הקדוש ברוך הוא מתענג ונהנה
במיוחד מעבודתם הרוחנית של הצדיקים,
בגלל החידוש המפתיע בכך שהעולם
והאנשים שלכאורה רחוקים מאלוקות
מתחברים אל הקדוש ברוך הוא.

הקדוש ברוך הוא משחק עם הלויתן – מה
משמעות הדברים?

לויתן זה יצרת לשחק בו¹.

ואיתא [= כתוב] בגמרא²: שמים עשרה שעות
היי היום [= יש ביום] - שלוש שעות ראשונות,
הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה; שלוש שעות
שניות יושב ודן; שלוש שעות שלישיות יושב וזן;
שלוש שעות רביעיות (שהוא סוף היום, זמן תפילת

3. ריש פרשת שמיני.
4. ויצא כט, לד.

1. תהלים קד, כו.
2. ע"ז ג, ב.

ומבִּלְעִים בְּמִקּוֹרָם, וּמִדְּכָשֶׁם יוֹצְאִים מִן הַמִּים (מִן הַיָּם), מִקּוֹר חַיּוֹתָם, הֵם מֵתִים.

וְעוֹד זֹאת, דֵּלָא זוּ בְּלִבְד שְׁכַשְׁנִפְרָדִים מִמִּקּוֹר חַיּוֹתָם הֵם מֵתִים, אֲלָא שְׁגַם בְּהִיּוֹתָם בְּתוֹךְ הַיָּם שֶׁהוּא מִקּוֹר חַיּוֹתָם, אֵין הֵם מְצִיאוֹת בְּפָנֵי עֲצָמָה כָּלָל, אֲלָא כָּל מְצִיאוֹתָם הֵיא מִקּוֹר חַיּוֹתָם...

מָה שְׁאֵין כֵּן הַבְּרֹאִים שְׁבִיבָשָׁה יְכוּלִים לִהְיוֹת נִפְרָדִים מִמִּקּוֹרָם לְפִי שְׁעָה. דִּהְרִי "הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֶפֶר", הֵינּוּ שֶׁהָעֶפֶר הוּא מִקּוֹרָם, וּמִכָּל מְקוֹם יְכוּלִים לִהְיוֹת לְפִי שְׁעָה בְּאֹיֶר.

וְגַם כְּשֶׁנִּמְצְאוּ עַל הָאֲדָמָה, אֵין הֵם חֵלֶק מִמְּצִיאוֹת הָעֶפֶר, אֲלָא הֵם מְצִיאוֹת בְּפָנֵי עֲצָמָה.

נִשְׁמוֹת יְמִיּוֹת: חִיבוֹר לְמִקּוֹר; נִשְׁמוֹת יְבִשְׁתִּיּוֹת: נִתֵּק מִהַמִּקּוֹר

וּמָזָה יוֹבֵן גַּם בְּנִמְשָׁל לְמַעְלָה.

דִּהְפָּרֵשׁ בֵּין הַנִּשְׁמוֹת דִּים וְנִשְׁמוֹת דִּיבְשָׁה, הֵינּוּ נִשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאֵתְכִסְיָא [= מִהָעוֹלָם הַנִּסְתָּר] וְעֵלְמָא דְּאֵתְגִּלְיָא [= וְהָעוֹלָם הַגָּלוּי], הוּא:

דִּהַנִּשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאֵתְכִסְיָא הֵם תְּמִיד כְּלוּלִים בְּמִקּוֹרָם, הֵינּוּ שְׁמִרְגִּישִׁים תְּמִיד אֶת מִקּוֹרָם וְכָל מְצִיאוֹתָם הֵיא מְצִיאוֹת הַמִּקּוֹר.

מָה שְׁאֵין כֵּן הַנִּשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאֵתְגִּלְיָא, אֵף שֶׁהֵם מְבִינִים וּמְשִׁיגִים שְׁכָל מְצִיאוֹתָם הֵיא מִצַּד הַמִּקּוֹר, מִכָּל מְקוֹם אֵינָם בְּבִטּוֹל בְּמְצִיאוֹת.

ג. נוֹיֵי יִמָּא

הַנִּשְׁמוֹת הַיְמִיּוֹת – ה'לווייתנים' – מְרִגִּישוֹת כֹּל הַזְמַן אֶת הַמִּקּוֹר הָאֱלּוֹכִי שִׁלָּה, וְלִכֵּן בִּטּוֹל לְחִלוּטִין כִּלְפִּיּו וּדְבִקוֹת בּוֹ.

דְּמוּיוֹת שֶׁל צְדִיקִים שְׂמֵאפִינּוֹת בְּמִיּוּחַד אֶת סוּג הַנִּשְׁמוֹת הַזֶּה: רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי ("אֲנָא סִימְנָא בַּעֲלָמָא"), הַבֵּעַל שֶׁם טוֹב וְאֲדָמוֹר הַזֶּקֶן ("נִשְׁמָה דְּאֲצִילוֹת").

'נִשְׁמוֹת יְמִיּוֹת' בִּטּוֹל בְּמְצִיאוֹת לְאֱלּוֹקוֹת

דִּהַנִּשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאֵתְכִסְיָא, לִהְיוֹת שֶׁהֵם מְרִגִּישִׁים תְּמִיד אֶת מִקּוֹרָם, הֵרִי הֵם בְּבִחִינַת בְּטוֹל בְּמְצִיאוֹת מִמֶּנּוּ.

בְּזָה. כִּי אֵף שֶׁעֲנִין הַדְּבוּר בְּצִפּוֹר אֵינוֹ בְּעֶרְךָ לְדְבוּר הָאֲדָם, מִכָּל מְקוֹם, מִחֲמַת הַחֲדוּשׁ שֶׁבְּדָבָר, הֵרִי זֶה גוֹרֵם שְׁחֹק וְתַעֲנוּג.

וְכֵן הוּא בְּנִמְשָׁל, בְּעֲנִין חֲבוֹר עוֹלָמוֹת וְאֱלָקוֹת שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַנִּשְׁמוֹת לְמַטָּה:

הֵגַם שֶׁעֲבוֹדַת הַנִּשְׁמוֹת לְמַטָּה אֵינָה בְּעֶרְךָ כָּלָל לְאִפֵּן עֲבוֹדָתָהּ בְּהִיּוֹתָהּ לְמַעְלָה,

דִּהְרִי אֵף מִי שֶׁהוּא צָדִיק גָּמוּר, עוֹבֵד הַנִּי' בִּירְאָה וְאֶהְבָּה רַבָּה בְּתַעֲנוּגִים, לֹא יִגִּיעַ לְמַעֲלַת הָאֶהְבָּה בְּהִיּוֹת הַנִּשְׁמָה לְמַעְלָה...

מִכָּל מְקוֹם, מִחֲמַת הַחֲדוּשׁ שֶׁבְּדָבָר הֵרִי זֶה גוֹרֵם תַּעֲנוּג וְשְׁחֹק לְמַעְלָה...

ב. לוֹוִיתָן וְשׁוֹר הַבֵּר

בְּמִדְרַשׁ מֵתוֹאֵר שְׁלַעֲתִיד לְבוֹא יִיעֲרַךְ קֶרֶב בֵּין הַלוֹוִיתָן לְבֵין שׁוֹר הַבֵּר, שִׁיהֲרֹגוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי.

לוֹוִיתָן מִסְמֵל אֶת הַנִּשְׁמוֹת הַיְמִיּוֹת – הַצְדִּיקִים שֶׁמְחוּבְּרִים כֹּל הַזְמַן לְמִקּוֹר הָאֱלּוֹכִי וּבִטְלִים כִּלְפִּיּו (כֹּשֶׁם שֶׁהַיְצוּרִים הַיְמִיִּים חִיִּים כֹּל הַזְמַן בֵּים וּבְלוּעִים בּוֹ); וְאִילוֹ שׁוֹר הַבֵּר מִסְמֵל אֶת הַנִּשְׁמוֹת הַיְבִשְׁתִּיּוֹת – אִלוֹ שִׁישׁ נִתֵּק בֵּין לְבֵין הַמִּקּוֹר הָאֱלּוֹכִי וְאֵינָן בִּטּוֹל לְחִלוּטִין כִּלְפִּיּו (כֹּשֶׁם שֶׁהַיְצוּרִים הַיְבִשְׁתִּיִּים מְסוּגִלִּים לַחַיּוֹת בְּאוּוֹר, וְגַם בְּהִיּוֹתָם עַל הָאֲדָמָה הֵם מְצִיאוֹת לְעַצְמָם).

מִלְחַמַת הַלוֹוִיתָן וְשׁוֹר הַבֵּר

וּבְזָה יוֹבֵן מָה שְׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵנוּ זְכוֹרָנֵם לְבִרְכָּה בְּמִדְרָשׁ⁵: לְעֵתִיד לְבוֹא עוֹשֶׁה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצְדִיקִים קְנִיגָא [= קֶרֶב] עִם לוֹוִיתָן וְשׁוֹר הַבֵּר, וְלוֹוִיתָן יִשְׁחַט לְשׁוֹר הַבֵּר בְּסִנְפִּירָיו.

יְצוּרִים יְמִיִּים – קְשׁוּרִים לְמִקּוֹרָם; יְצוּרִים יְבִשְׁתִּיִּים – מְנוּתָקִים מִמִּקּוֹרָם

וּמִבְּאֵר בְּלִקוּטֵי תוֹרָה⁶, דִּהְפָּרֵשׁ בֵּין לוֹוִיתָן וְשׁוֹר הַבֵּר הוּא, דְּלוֹוִיתָן הוּא מִהַבְּרֹאִים שְׁבִיבָשָׁה הוּא מִהַבְּרֹאִים שְׁבִיבָשָׁה.

דְּבְרֹאִים שְׁבִיבָשָׁה הֵם תְּמִיד קְשׁוּרִים לְמִקּוֹרָם

5. ויקרא רבה פי"ג, ג.

6. שמיני יח, ב ואילך.

7. קהלת ג, כ.

דוגמאות לנשמות ימיות

וכמו רבי שמעון בר יוחאי, שְׁאָמַר "אֲנָא סִימְנָא בְּעֵלְמָא [= אֲנִי סִימֵן בְּלַבָּד]"⁸, שְׁהִיָּה בְּבַחֲיִנַת בְּטוּל בְּמִצִּיאוֹת לְמִקְוֹרוֹ. [וּמִכֵּיּוֹן שְׁבִטָל לְמִקְוֹרוֹ בְּאִפְּן שְׁכָל מִצִּיאוֹתוֹ הִיא מִצִּיאוֹת הַמִּקְוֶה, לְכֵן אָמַר "אֲנָא סִימְנָא בְּעֵלְמָא", כִּי לְהִיּוֹתוֹ מִצִּיאוֹת הַמִּקְוֶה הָרִי הוּא מִצִּיאוֹת גְּדוּלָה בְּאַמֶּת]...

וּמוֹסִיף כְּבוֹד קִדְשֵׁת אֲדָמוֹ"ר הַצֶּמַח צֶדֶק בְּהִגָּהָה עַל מֵאֵמַר אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן: **וְכֵן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב.**

וְיֵשׁ לוֹמַר, דְּמַזְה מוֹבֵן גַּם לַעֲנִין כָּל מִמְלָא מְקוֹמוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, שֶׁגַּם הֵם בְּבַחֲיִנַת נוּגִי יִמָּא [= דְּגִי הֵימָּן], נִשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאַתְפְּסִיָּא.

וּבְפִרְט נִשְׁמַת **רַבְנֵי הַזֶּקֶן**, עַל פִּי פִתְגָם כְּבוֹד קִדְשֵׁת אֲדָמוֹ"ר (מְהוֹרֶש"ב) נִשְׁמַתוֹ עֲדָן¹⁰, שְׁרַבְנֵי הַזֶּקֶן הִיָּה נִשְׁמָה דְּאַצִּילוֹת. וְהָרִי מְבַאֵר בְּאַגְרַת הַקִּדְשִׁי¹¹, דְּנִשְׁמָה דְּאַצִּילוֹת בְּהִיּוֹתָהָ לְמִטָּה הָרִי הִיא כְּמוֹ לְמַעְלָה בְּאַצִּילוֹת, וְלָכֵן כְּשֵׁיִשׁ אִיזָה עֲנִין שְׁאִינוֹ כְּדָבְעִי [= כְּרָאוּי], אִין הוּא מְבַלְבֵּל לְנִשְׁמָה דְּאַצִּילוֹת.

וּמִכָּל זֶה יוֹבֵן לַעֲנִינֵנוּ, **דְּלוּיָתָן** קָאִי עַל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהֵם בְּבַחֲיִנַת נוּגִי יִמָּא, נִשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאַתְפְּסִיָּא. וְכֵלָן קְרוּיּוֹת עַל שֵׁם הַלּוּיָתָן, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הַדָּג הַגָּדוֹל שֶׁבְּכִרְוֹאֵי הַיָּם.

ד. שור הבר

הַנִּשְׁמוֹת הַיִּבְשִׁתִּיּוֹת – הַשּׁוּרוֹרִים – כּוֹלְלוֹת שְׁלוֹשָׁה טִיפּוֹסִים: צְדִיקִים שֶׁהִגִּיעוּ לְשִׂיא שְׁאֵלֵיו אִפְשָׁר לְהִגִּיעַ בְּמִסְגֶּרֶת הַיִּבְשָׁה (בַּר מַלְשׁוֹן בִּירוֹר וְזִיכּוֹר); בִּינוּנִים שֶׁהִתְנַתְּקוּ מִהֶעֱבִירוֹת וּמִשִּׁיגִים צְמִיחָה רֹחוּנִית (בַּר מַלְשׁוֹן תְּבוּאָה); וְרַשְׁעִים שְׁלֹחֲמִים בְּצְדִיקִים (בַּר מַלְשׁוֹן חוּץ).

שור הבר: צדיקים, בינונים ורשעים

אֲמָנָם, **שׁוֹר הַבֶּר** הֵם הַנִּשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאַתְגְּלִיָּא: שֶׁהַנִּשְׁמוֹת הֵם בְּבַחֲיִנַת **שׁוֹר**, נִבְרָאִים שְׁבִיבָשָׁה, אֲךְ מִקָּל מְקוֹם הוּא **שׁוֹר הַבֶּר**.

וּבַעֲנִין זֶה מְבִיא בְּלִקּוּטֵי תוֹרָה שֵׁם שְׁלוֹשָׁה פְּרוּשִׁים:

פְּרוּשׁ אֶחָד דְּבַר הוּא מַלְשׁוֹן "**בֶּר** לִבְבִּי"¹², שֶׁהוּא עֲנִין **בִּירוֹר** וְזִכּוֹר – הֵינּוּ דְּקָאִי עַל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁבְּבַחֲיִנַת שׁוֹר, שֶׁכְּבֶר נִתְבָּרְרוּ וְנִזְדַּכְּכוּ.

וְעוֹד פְּרוּשׁ דְּבַר הוּא לְשׁוֹן **תְּבוּאָה**, כְּמוֹ "לְשֶׁבֶר **בֶּר**"¹³ – דְּעַל יְדֵי הַנִּשְׁמוֹת שֶׁבְּבַחֲיִנַת שׁוֹר בָּאִים לְצְמִיחַת הַתְּבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב¹⁴ "וְרַב תְּבוּאוֹת בְּכַח שׁוֹר"...

וּפְרוּשׁ שְׁלִישִׁי בְּבַר, דְּבַר הוּא לְשׁוֹן **חוּץ**... שֶׁהוּא **מְנַגֵּד** אֶל הַפְּנִים.

וְיֵשׁ לוֹמַר, דְּשְׁלֹשָׁה פְּרוּשִׁים אֵלֶּה בַּעֲנִין שׁוֹר הַבֶּר הֵם כְּנֶגֶד שְׁלוֹשׁ הַמַּדְרָגוֹת **דְּצְדִיקִים, בִּינוּנִים וְרַשְׁעִים**:

דְּצְדִיקִים הֵם בְּבַחֲיִנַת **בִּירוֹר** וְזִכּוֹר, שׁוֹר הַבֶּר לְשׁוֹן **בִּירוֹר**;

וּבִינוּנִים הֵם בְּחִינַת "וְרַב תְּבוּאוֹת בְּכַח שׁוֹר", שֶׁהָרִי בִּינוּנִי הוּא מִי שֶׁלֹּא עָבַר עֲבָרָה מִיָּמָיו וְלֹא יַעֲבֹר לְעוֹלָם¹⁵;

וְרַשְׁעִים הוּא עֲנִין הַחוּץ הַסּוֹתֵר לְהַפְּנִים, שֶׁהֵם נִלְחָמִים עִם הַצְדִיקִים.

ה. הַקִּנְיָגִיא

זוֹ מִשְׁמַעוֹת הַקֶּרֶב בֵּין הַלוּוִיֹּת לְשׁוֹר הַבֶּר, שְׁבוּ יִשְׁחוּט הַלוּוִיֹּת אֶת הַשּׁוֹר: הִיעוּדוֹ שֶׁל נִשְׁמוֹת הַצְדִיקִים הוּא לְהַעֲלוֹת גַּם אֶת שְׂאֵר הַנִּשְׁמוֹת עַד כְּדִי יִצִּירַת אִיחוד וְחִיבוּר מוֹחֶלֶט שְׁלֵהָ עִם הָאֱלֹקוֹת ('שְׁחִיטָה' בְּמוֹבֵן שֶׁל מִשְׁחִיכָה).

הַהִשְׁפָּעָה שֶׁל נִשְׁמוֹת הַצְדִיקִים עַל שְׂאֵר הַנִּשְׁמוֹת גּוֹרֶמֶת לְהַתְעַלּוֹת גְּדוּלָה גַּם בְּנִשְׁמוֹת הַצְדִיקִים עֲצֻמוֹ.

הלווייתן שוחט את שור הבר – הצדיקים מעלים את כולם

וְעַל פִּי זֶה יוֹבֵן הָעֲנִין שֶׁלְעֲתִיד לָבוֹא לְוִיָּתָן שׁוֹחֵט לְשׁוֹר הַבֶּר בְּסִנְפִירָיו.

12. תהלים כד, ד.

13. מקץ מב, ג.

14. משלי יד, ד.

15. תנאי ריש פרק יב.

8. זח"א רכה, א.

9. הובא בהגהות כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ללקוטי תורה פ' שמיי – נדפס בהוספות ללקוטי תורה יח, א.

10. ספר השיחות תורת שלום ע' 166. ועוד.

11. סימן כ.

ה'שחיטה' גורמת להתעלות גם ב'לוייתן'

והנה בהמשך הענין בלקויטי תורה שם מביא גם את פעלת השור הבר בלוייתן לעתיד לבוא.

ויש לומר הבאור בזה, משום שעל ידי שהצדיקים שמבחינת עלמא דאתפסא, נוגי ימא, פועלים העלאה בנשמות שבבחינת שור הבר, הנה זה עצמו פועל עליה גדולה גם בצדיקים אלה.

ועל דרך המבאר¹⁷ דירידת הנשמה אינה לצורך עצמה, דהנשמה עצמה אינה צריכה תקון, ולא ירדה אלא כדי לברר את הגוף ונפש הבהמית. אבל מכל מקום, על ידי עבודתה יש לה עליה.

17. תניא פרק לו.

הינו, שתכלית הכוונה דהנשמות דעלמא דאתפסא, בחינת לוייתן, שהם יעלו גם את הנשמות דעלמא דאתגליא, שגם הם יגיעו למדרגה זו דלוייתן.

הינו, לא רק חבור עולמות ואלקות בכלל, אלא שהחבור יהיה בדרגת לוייתן, עלמא דאתפסא...

דהו ענין שחיטת שור הבר על ידי הלוייתן:

דהנה בענין שחיטת שור הבר הרי ידוע ד"אין ו'שחט' אלא ו'משך'¹⁶, דהינו ההמשכה וההעלאה מרשות לרשות.

שהנשמות דעלמא דאתפסא ישפיעו על הנשמות דעלמא דאתגליא להעלותן. ועד שיפיעלו אפלו על הרשעים הנלקחים עם הצדיקים, להעלותם מרשות הקלפה לרשות הקדשה...

16. חולין ל. ב.

<<< המשך מעמוד 11

להתרחק מהקדוש ברוך הוא.

האדם בהלוואות ותרומות, אלא לתת לבנאדם את האפשרות לעמוד על הרגליים בכוחות עצמו, להשתקם ולשגשג.

וכך מסתיימת הפרשה: "השיגה ידו ונגאל". זה בא בסוף, כרחיש אחרון - לא מפני שזה לא אפשרי, אלא כי זו התכלית; זה הסיום של תהליך השחרור הרוחני. כשיהודי "פודה את עצמו", כשמתחולל בו שינוי אמיתי והוא כבר יכול לצעוד לבד על רגליו בדרך המלך.

הרבי מביא לכך דוגמה נפלאה, מאדם הזקוק לעזרה כספית וחומרית. ההלכה קובעת⁴: "מעלה גדולה שאין למעלה ממנה, זה המחזיק ביד ישראל שמוך [-] שנעשה ענין, ונותן לו מתנה או הלוואה או עושה עמו שתפוט או ממציא לו מלאכה, כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאל". העזרה האמיתית, הנכונה והטובה ביותר היא לא לחלק דגים אלא לתת חכה. לא להמשיך את התלות של

4. רמב"ם, הלכות מתנות עניים, י. ז.

שבת אחים גם יחד

(רנב)

ל"ג בעומר הוא יום שבו מציינים במיוחד את צוואתו של רבי עקיבא, רבו של רבי שמעון בר יוחאי, "ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול בתורה". הרבי דיבר פעמים רבות על כך שביום זה צריך להתחזק באהבת ישראל, וללמוד מסיפורם של תלמידי רבי עקיבא לנהוג כבוד זה בזה. לרגל ל"ג בעומר, הבאנו שני מכתבים של הרבי שעוסקים ביחסים שבין אדם לחברו, ובמיוחד בתוך המשפחה – שיש הרבה ללמוד מהם.

איך להיטיב את היחסים המתוחים בין ההורים?

אני כותב לך במענה למכתבה [למכתב שכתבת אליי – בדרך כלל פנה הרבי לנמענים בגוף שלישי]. ותוכנו של המכתב עסק בשני נושאים, עליהם אשיב לך כעת.

להשפיע על ההורים לשנות את התנהגותם

הנושא הראשון הוא היחסים שבין אביה ואימה [ההורים שלך] שיחיו, שלעיתים תכופות נקלעים למריבות ולדעתך אביך מתנהג בצורה לא מתאימה כלפי אימך.

בעניינים כמו אלו, מובן שלכל לראש [לפני הכול], כדי להפחית באופן מיידי את הגורמים למריבות צריך שאימה שתחיה לא תימשך ותיכנס בריב, אפילו בעניינים שבהם לדעתה אין האב צודק כלל. וכשאביך יראה שאין רצונה של אימך בריב ומדנים, גם רצונה-הוא [שליו] בזה ייחלש ויפחת מזמן ליזמן.

כן, צריך לבקש את ידידיהם אשר נמצאים במקום, שהם ישפיעו על האב ויגרמו לו לשנות את התנהגותו ולהטבת היחס שלו כלפי אימך. ומובן שצריך לעשות זאת בצורה אשר לא ידע האב אשר האם היא זו שביקשתם [ביקשה מאותם מכרים] על דבר זה.

וכיוון שלכל דבר צריכים עזר וברכה מלמעלה, גם כאן צריך להוסיף במעשה של מצווה כדי שהפעולות לשינוי ההתנהגות והאווירה בבית יצליחו. ולכן, מהנכון [זהו דבר נכון וטוב] אשר אימה שתחיה תפריש בכל יום חול בבוקר איזה [כמה] פרוטות לצדקה, נוסף על מה שבוודאי נוהגת במנהג בנות ישראל להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

ומובן אשר כל הנ"ל הוא נוסף על זה אשר הבנים והבנות שיחיו ידברו עם ההורים בדברים של כבוד ונועם וישפיעו על ההורים לפעול להטבת היחסים ביניהם.

עצה לנטרול כעסים

הנושא השני שכתבת עליו הוא אודות מידת [תכונת] ההתרגזות והכעס שלה [שלך], שאת רוצה לדעת כיצד לשלוט בה ולהפחית אותה.

תבקשי את המורים שלה [שלך], שישבירו לה בביאור רחב את עניין ההשגחה הפרטית, שהוא מיסודי אמונתנו. ותוכנו של העניין הוא אשר בורא העולם ומנהיגו משגיח בהשגחה פרטית [ספציפית ופרטנית] על כל פרטי דברי ימי חייה [על כל מה שמתרחש בחייו]. זאת אומרת, אשר בכל רגע נמצאת היא תחת השגחת הבורא, המביט על כל פעולותיה [מעשיין].

ולכשתבונן [וכאשר תתבונן] בעניין כמה פעמים, עד שיוחקק בזיכרונה [שתפנים אותו], בוודאי שיפעל עליה [יגרום לה] להחליש את ההתרגזות והכעס. משום שכאשר אדם יודע שהקדוש ברוך הוא משגיח על כל מעשיו ומלווה אותו תמיד, הוא מקבל גם דברים נעימים פחות שקורים לו וכועס פחות.

כן, תקיים [תקיימי] את המצווה על פי השולחן-ערוך, שמי שפוגמים בכבודו, אפילו מתוך כעס, צריך לבקש ממנו מחילה גמורה. וכך, בכל פעם שפגעת במישהו מתוך כעס, תיגשי לבקש את סליחתו. וכיוון

שבקשת מחילה דבר קשה הוא על האדם, ובכל זה [ולמרות זאת] תתגברי על זה ותבקשי מחילה - הנה זה יעזור למנוע מראש את איבוד השליטה והכעס. כי בכל פעם שתעמוד להתרגז [שתהיי על סף התפרצות כעס], בטח יעלה בזיכרונה [תיזכרי] שאחרי כן תהיה [תהיי] צריכה לפעול בעצמה [בעצמך] ביטול [ליותר על גאוותך ו] לבקש מחילה, וגם זה יעזור לך [לך] להחליש את מידת ההתרגזות.

וגם כאן יש צורך בעזרה משמיים בכדי להצליח. ובשביל לגרום להוספת ברכת השם יתברך בזה, הרי עליה [עליך] להשפיע על החברות שלה [שלך] בענייני אהבת ישראל וקירוב הלבבות בין אחת לחברתה. שאז תקבלי מלמעלה בהתאם, במידתו של הקדוש ברוך הוא, שהיא מידה כנגד מידה [היחס מלמעלה כלפי האדם הולם את ההתנהגות שלו עצמו]. ולכן, אם את תרבי באהבת ישראל, אז תזכי שמשמיים יסייעו לך באותו תחום, ולא רק שתקבלי כפי שמגיע לך אלא שכמה פעמים ככה [פי כמה וכמה].

(אגרות קודש, כרך יח, אגרת ו'עתר)

איך להתנהג עם חתן שלא מכבד את חותנו?

להסתכל על הפנימיות של האדם

אענה לך כעת על מה ששאלת כיצד להתנהג עם המיועד להיות חתנך [הבחור שעומד להתחתן עם ביתך], שמצידי מתייחס אליך בצורה לא מכובדת. הדילמה שלך היא האם להתנהג אליו בחזרה בצורה דומה, "כמים הפנים לפנים" - כן לב האדם לאדם [ביטוי של חז"ל שמתאר את ההדדיות שיש ביחסים בין בני אדם, כמו שהפנים הנראות על פני המים הן השתקפות של האדם שמביט בהם], או להתעלות על עצמך ולהתייחס אליו יפה.

הנה מובן שהנהגתו [שהתנהגותך כלפיו] צריכה להיות "כמים הפנים לפנים", אבל לא במובן שאתה תיארת אלא כפי אמיתית הפירוש בזה. היינו, שבמקום להסתכל על הצד החיצוני של האישיות שלו, תסתכל אל ה"פנים", במובן של הפנימיות שלו. שתראה את מה שבפנימיות ובאמת, שבלי ספק טוב הוא, גם אצל המיועד להיות חתנך וזוגתו תחיה [ביתך].

אלא שצריך להוציאם מן ההעלם אל הגילוי [את הטוב הזה צריך לחשוף ולגלות], ואת זאת עושים דווקא בהתנהגות מקרבת ואהבת. אחת העצות לזה היא שיתייחס אליהם [לביתך וחתנך המיועד] באהבת ישראל בכלל [כשם שצריך לאהוב כל יהודי], ויותר מזה, בתוספת הבאה מצד היחס המשפחתי שיהיה ביניכם בעתיד הקרוב, אחרי שאותו בחור יתחתן עם בתך.

זה היצר הרע שרוצה למנוע ממך ללמוד חסידות

כעת אשיב לך על מה שכתבת בעניין לימוד החסידות, שמצאת בזה עיכובים שמונעים אותך מלעסוק בחסידות.

הנה, גם בנושא הזה, פשוט הדבר [אין ספק] שאין לך באמת בעיות אובייקטיביות שמפריעות לך, כי אין זה אלא מפיתויי היצר הרע, שאומן הוא במלאכתו, כביטוי רז"ל, ובמילא מסית את כל אחד באותיות המתאימות לאיש פרטי זה [לאותו אדם].

ובמילא [לכן, מאחר שהיצר הרע יודע היטב איך להשפיע על אדם], גם ה"מלך זקן וכסיל" [כיניו ליצר הרע] מבין שהוא צריך להניא אותך מללמוד חסידות בתירוצים שונים ובצורה מתוחכמת. כי באם יבוא אליו [אלך] ויאמר לו: אל תלמוד חסידות, כי זה מביא לאהבת השם ויראתו, ומכניס חיות גם בלימוד הנגלה וקיום המצוות - הרי גם היצר הרע עצמו יודע שבטח שאז לא היה [היית] שומע להסתתור ופיתויו כלל וכלל, ואדרבה, היה מוסיף אומץ בהשתדלות [מתחזק עוד יותר בלימוד החסידות, כדי להשיג את המטרה ההפוכה]. ולכן בא הנ"ל [היצר הרע] בטענות מהקצה השני, כמו אלו שכותב במכתבו, שמסיתות את הרצון למנוע את לימוד החסידות ותולות את העיכוב דווקא בסיבות רציניות ומוצדקות לכאורה.

(אגרות קודש, כרך י, אגרת ב'תקעג)

תהלכות ל"ג בעומר

ל"ג בעומר הוא יום סגולה לעניין השמחה וגם לעניין אהבת ישראל • "אצל חסידים מודגש יותר הקשר והשייכות לרשב"י – שעל ידו נתגלתה פנימיות התורה, ונתבארה בתורת החסידות" • צרור התבטאויות והוראות של הרבי הקשורות לתהלכות ל"ג בעומר

הרבי⁴ להזכיר על ההכנות לל"ג בעומר, על פי פסק ההלכה ש"מפקחין על צורכי ציבור בשבת".

הרבי הוסיף ואמר:

ובתור התחלה - ינגנו עתה הפסוק 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד' (השייך לרשב"י) - עם הניגון הנהוג אצל חסידים.

ולהעיר, שאצל חסידים מודגש יותר הקשר והשייכות לרשב"י - שעל ידו נתגלתה פנימיות התורה, ונתבארה בתורת החסידות, באופן ד"פוצו מעיינותיך חוצה", עד שכל העולם כולו נעשים חסידים, ועל ידי זה ממחרים, מזרזים ופועלים את הגאולה האמיתית והשלמה.

יום סגולה לאהבת ישראל

בשנת תש"נ, במהלך ה'פאראד', אמר הרבי⁵:

כדי להוסיף בהדגשת האחדות והאהבה בחינוך ילדי ישראל - מתקבלים ומתאספים יחדיו מזמן לזמן, ובפרט בימי הסגולה הקשורים במיוחד עם אחדות ישראל ואהבת ישראל, כל"ג בעומר, אשר על ידי זה יתווסף באחדות והאהבה במשך כל השנה.

יצוין כי גם בשנה שהרבי לא דיבר בגלוי על קיום תהלכות, אם משום הקביעות שלא אפשרה זאת אם מנימוק אחר, תבע הרבי לפעול עם ילדי ישראל ביום זה.

מודגש בתורת הרשב"י

בשבת פרשת אמור תשמ"ב ביקש הרבי⁶:

להשתדל לערוך כל"ג בעומר 'כנסים' מיוחדים, הן בנוגע לגדולים, ובמיוחד - בנוגע לקטנים, הן ילדים והן ילדות (בנפרד, כמובן) . . וב'כנסים' אלו - ידברו אודות גודל חביבות התורה, היינו לנטוע בילדי ישראל את חביבות לימוד התורה . . כי רשב"י

בשנת תשמ"ח הסביר הרבי¹ את עניינה של "תהלכות":

כנהוג בשנים האחרונות - ישתדלו שבכל מקום ומקום תתקיים כל"ג בעומר 'תהלכות'.

תוכן העניין - על פי המבואר בדרושי חסידות (מיוסד גם על נגלה דתורה) שתכלית ירידת הנשמה למטה לבוא מבחינת עמידה לבחינת 'הליכה'. ועניין זה בא לידי ביטוי (בין השאר) גם בתהלכות כפשוטה - שמזמן לזמן מתאספים והולכים כולם יחדיו, כל הציבור כולו, להדגיש ולהראות באופן גלוי לעין כל, גם לעיני עמי הארץ, שיהודים הולכים לקיים רצון קונם, ובאופן של הליכה מדרגא לדרגא, "יילכו מחיל אל חיל"...

סיבת היציאה לשדה

בהתוועדות ל"ג בעומר תשד"מ הסביר הרבי² את אחד הטעמים למנהג ישראל שכל"ג בעומר מתכנסים ילדי ישראל, ואחר כך יוצאים היו לשדה, ולוקחים עמם קשת, כדי לרמז שבימיו של רשב"י לא נראתה הקשת, מכיוון שמלכתחילה לא היה צורך בכך. תוכן ההסבר:

אצל רשב"י מודגש עניין התורה והשבת, וזה גם עניינם של ילדי ישראל, שאין להם עסק עם ענייני העולם, וכל עניינם הוא לימוד התורה - שבת.

בשנת תשל"ג ביאר הרבי³ באופן שונה:

כשם שרשב"י הסיר את המחיצות בין גליא (נגלה) דתורה ופנימיות התורה, כך יוצאים התלמידים מכותלי בית המדרש לשדה - להראות שהתורה מגעת לכל מקום.

ניגון כ"התחלה" לתהלכות

בשבת פרשת בהר, ט"ו באייר תשמ"ט, ביקש

4. 'התוועדויות' תשמ"ט כרך ג עמ' 167.

5. 'התוועדויות' תש"נ כרך ג עמ' 193.

6. 'התוועדויות' תשמ"ב כרך ג עמ' 1463.

1. 'התוועדויות' תשמ"ח כרך ג עמ' 269.

2. 'התוועדויות' תשד"מ כרך ג עמ' 336.

3. שיחות-קודש תשל"ג כרך ב עמ' 114-115.

אהבת ישראל ושמחה

והנה דברים שאומר הרבי (בשנת תשד"מ) ובהם הוא מקשר את עניין השמחה עם העניין של אהבת ישראל:

בכללות עניין השמחה דל"ג בעומר מודגשת מידת אהבת ישראל של רשב"י - כידוע שרשב"י רצה וציווה שכל בני ישראל ישמחו ביום שמחתו, כלומר, שמצד אהבת ישראל שלו, נעשית שמחתו - שמחת כל אחד ואחת מישראל.

ואדרבה שמחה גלויה, באופן של רעש והתפעלות, עד שמספקין בידים ורוקדים ברגליים.

הוספה בפנימיות התורה

וכך אמר הרבי בל"ג בעומר תשד"מ¹¹:

עניינו של רשב"י הוא - גילוי פנימיות התורה. ולכן, ההוראה דל"ג בעומר, יום שמחתו של רשב"י היא - שיש להוסיף בכל העניינים הקשורים עם גילוי והפצת פנימיות התורה.

והוראה נוספת¹²:

כאשר בא היום דל"ג בעומר מדי שנה בשנה - ישנה נתינת כוח מיוחדת בכל הנ"ל לכל אחד ואחת מישראל, אנשים ונשים וט"ו. מנהג ישראל לקשר את השמחה דל"ג בעומר עם ילדי ישראל עד לעניינים הקשורים עם שמחת הגוף כפשוטו - שהרי מדובר אודות גוף של "גוי קדוש".

תשובת המשקל

ובל"ג בעומר תשמ"ו אמר הרבי¹³:

כיוון שבשנה זו הוסיף הצד שכנגד בעניינים שהם נגד רשב"י, כלומר, שנתגבר חושך הגלות ביותר כו' - הרי זו הוראה שצריכים להוסיף עוד יותר בענייני קדושה, כולל ובמיוחד - בנוגע לענייניו של רשב"י.

ולכל לראש - בעניין האמור - שייראו בפועל אשר כל תינוקות של בית רבן, ללא יוצא מן הכלל חס ושלום, שמחים בשמחתו של רשב"י, ועל ידם ניתוסף בשמחתו של רשב"י גם בביתם, ועד שפועלים גם על המלמדים וראשי הישיבות שיוסיפו עוד יותר בשמחתו של רשב"י, ובאופן שממשיכים שמחה זו על כל השנה כולה.

ובמיוחד כאשר השמחה בשמחתו של רשב"י קשורה גם עם ביטול הגלות!

היה במעמד ומצב ד"תורתו אומנתו". וכמו כן . . אודות כללות העניין ד"אהבת ישראל" . . כמודגש העניין דאהבת ישראל בתורתו של רשב"י . . ונוסף על אמירת דברי תורה ב'כנסים' אלו - יקשרו זאת גם עם עניין התפילה, ונתינת צדקה - מעשה בפועל בהתאם לעניין דאהבת ישראל.

הרבי הוסיף וציין, שבוודאי ימסרו את תוכן הדברים הנ"ל בכל מקום ומקום.

שני לקחים מרכזיים

לפני ל"ג בעומר תשמ"ח ביקש הרבי⁷ להעביר למשתתפי התהלוכות, הקטנים והגדולים (נוסף לדיבורים וסיפורים אודות רשב"י ותוספת התעוררות בכל ענייני יהדות) שני לקחים:

(א) לימוד התורה מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף - מעין "תורתו אומנתו". (ב) דבקות בהשם - בדומה לדבקות של רשב"י.

שמחה גם לעתיד לבוא

בל"ג בעומר תשמ"ב אמר הרבי⁸ שיום זה מסוגל הוא במיוחד לשמחה:

ביום ל"ג בעומר ישנה נתינת כוח מיוחדת בנוגע לכללות העניין דשמחת בני ישראל על אחדותם עם הקדוש ברוך הוא.

עוד בעניין גודל השמחה ביום זה, בשיחת ל"ג בעומר תשמ"ג⁹:

מכיוון ששמחתו של רשב"י (בל"ג בעומר) גדולה יותר משמחת המועדים - יש לומר שכן הוא גם בנוגע לשמחה זו, שתהיה לה תפיסת מקום גם לגבי השמחה דלעתיד לבוא.

בל"ג בעומר תשמ"ח אמר הרבי¹⁰:

כבר פשט המנהג בכמה קהילות קדושות בישראל (ומספרם הולך ומתרבה) וכן הוא מנהג חב"ד - שהשמחה דל"ג בעומר היא במשך כל המעת לעת, מהתחלת המעת לעת, ליל ל"ג בעומר, והולך ומוסיף (משעה לשעה כו'), במשך כל המעת לעת. כולל גם בלילה שלאחריו, דאף שכבר ספרו יום הל"ד, מכל מקום, ישנה עדיין (ובפרט לפני חצות לילה) ההשפעה דיום הל"ג בעומר הסמוך אליו (ללא הפסק ביניהם), ועל ידו נמשכת ההשפעה דל"ג בעומר בכל שאר ימי הספירה (ועד לפעולה נמשכת על כל השנה כולה).

7. 'התועדויות' תשמ"ח כרך ג עמ' 270-271.

8. 'התועדויות' תשמ"ב כרך ג עמ' 1465.

9. 'התועדויות' תשמ"ג כרך ג עמ' 1442.

10. 'התועדויות' תשמ"ח כרך ג עמ' 307.

11. 'התועדויות' תשד"מ כרך ג עמ' 1721.

12. שם עמ' 1734.

13. 'התועדויות' תשמ"ו כרך ג עמ' 339.

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת
החסידות על פרשת
השבוע - רעיון אחד
לכל יום

**פתגם חסידי
מביא לצלילות
הדעת ו"מנקה"
את הלב.**

**הנהגה טובה
חסידית מאירה
את הבית.**

**ניגון חסידי
מחזק את התקוה
והבטחון, מביא
שמחה ומעמיד
את הבית ואת
בני הבית בקרן
אורה.**

(היום יום, כ"ב תמוז)
בשם הרבי הרש"ב נ"ע)

לגאול את העולם

וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם, גְּאֹלָה תִּתְּנִי לְאֶרֶץ (ויקרא, פ' בה, פסוק כד)

התורה מורה לנו כאן מהי תכלית עבודתנו בעולם הזה: "גאולה תיתנו לארץ" - עלינו לגלות את האור האלוקי החבוי ומכוסה בתוך הארציות והחומריות, ובכך לגאול את העולם מההעלם וההסתר שבעולם על האלוקות.

(הבעל שם טוב - כתר שם טוב, הוספות, סימן צב)

להחזיקו ולהחיותו

וְכִי יִמּוֹד אֶחָד וּמִטָּה יָדוֹ עִמָּךְ, וְהִחֲזִיקָתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב וְחַי עִמָּךְ (פסוק לה)
וְאִי־חַי תוֹשֵׁב? כָּל שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שְׂלֵא לְעַבֵּד עֲבֹדָה זָרָה (רש"י)

אומר הקדוש ברוך הוא: אפילו אם אדם הוא "תושב", והזכות היחידה שלו היא שהוא קיבל על עצמו לא לעבוד עבודה זרה - חובה עליך להחזיק אותו ולסייע לו. וכך הקדוש ברוך הוא עצמו, אפילו אם אין בידנו אלא את הזכות הזו, חייב להחזיק אותו, להחיות אותו ולהושיענו.

(הבעל שם טוב - כתר שם טוב, עמוד סא)

פרשת בחוקותיי

לחקוק את החוק

אִם בַּחֲקוֹתֵי תִלְכּוּ, וְאֵת מִצְוֹתֵי תִשְׁמְרוּ וְעֵשִׂיתֶם אֹתָם (פ' בה, פסוק ג)

המילה "בחוקותיי" נושאת כמה משמעויות. אחת מהן היא חוקה במובן של חוק-על אלוקי שמעל ומעבר להבנה האנושית, ומשמעות נוספת היא במובן של חקיקה.

ויש קשר מובהק בין שתי המשמעויות. יהודי צריך לעסוק בתורה ולקיים את המצוות מתוך קבלת עול וציות לציווי הקדוש ברוך הוא, ולא בגלל עונג שכלי או רוחני. ומי שעושה כך, מתאחד עם התורה ומתעצם איתה עד שהיא הופכת להיות חלק ממנו, כמו אותיות החקוקות באבן.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ג, עמוד 1012)

עם כל הרצון הטוב

וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם, וְנָתַתִּי הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פֵּרִיו (פסוק ד)

"ארץ" מלשון רצון. בפסוק "ונתנה הארץ יבולה" אומרת לנו התורה הוראה חשובה: אסור שהרצונות הטובים בעבודת ה' יישארו בגדר רצון וכוונה, אלא עליהם לתת את פירותיהם במעשה בפועל.

(הרבי הרי"צ - לקוטי דיבורים, כרך א, עמוד 511)

שלום בתוכנו, בבית ובעולם

וְנִתְּנִי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׁכֻנָּתְךָ וְאֵין מִחְרִיד, וְהִשְׁבַּנְתִּי חַיָּה רַעְיָה מִן הָאָרֶץ וְחֹרֵב לֹא תֵעָבֵר בְּאַרְצְךָ (פסוק ו)

שְׁלָמָא דְאַרְעָא, שְׁלָמָא דְבֵיתָא, שְׁלָמָא דְעַלְמָא (יוזר, חלק ג, דף קטו)

המשמעות הפנימית של "שלום" היא השכנת שלום בין הרוח לחומר, ובזה יש שלושה שלבים: "שלמא דארעא" - השלב הראשון הוא ההתכוננות וההכנה לעבודת היום הרוחנית, ואת זאת עושים באמירת "מודה אני" כשקמים בבוקר ומגבירים את הנשמה על הגוף. זהו שלום בארץ, כי כל יהודי נקרא "ארץ חפץ".

"שלמא דביתא" - השלב השני הוא בניית הבית הרוחני, "שלום בבית" - וזאת בתפילת שחרית והשיעור בתורה אחרי התפילה.

"שלמא דעלמא" - השלב השלישי מתחיל עם סיום התפילה והיציאה אל העולם, אז יוצאים לעבודה ולעיסוקים הארציים ובכך מתקנים את העולם ומחדירים את הקדושה אל תוך עסקי החולין. זהו "שלום בעולם".

(התוועדות שבת פרשת בהר-בחוקותיי תשמ"ג)

ללמוד תורה באש האהבה

בְּשִׁבְרִי לֶכֶם מִטָּה לֶחֶם וְאֶפֶס עֶשֶׂר נָשִׁים לְחִמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבִי לְחִמְכֶם בְּמִשְׁקָל, וְאֶכְלֶתֶם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ (פסוק כ)

(פסוק כ)

בדברי תוכחה אלה, "ואפס עשר נשים לחמכם בתנור אחד", יש גם רמז נפלא לאופן שבו צריך לעבוד את ה' בלימוד התורה הקדושה:

"עשר נשים" אלו עשר כוחות הנפש, ו"לחמכם" זוהי התורה שנמשלה ללחם. כלומר, את התורה צריך ללמוד מתוך אש בוערת של אהבה לה', שמתעוררת מהתבוננות באחדות הבורא ("תנור אחד") וחודרת לכל כוחות הנפש.

רק כשלומדים תורה בצורה כזו 'הלחם אפוי', דברי התורה נקלטים בנשמה ומתעכלים בה היטב. ואז חוזרים על הלימוד שוב ושוב ובכל פעם הם יהיו בעיניכם כמו חדשים ממש, וככל שתרבו לשקוד בתורה לעולם לא תשבע נפשכם בה - "ואכלתם ולא תשבעו".

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, ויקרא, דף מח)

איפה הם ואיפה אנחנו

וְחִכְרָתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר (פסוק מב)

מדוע מוצאת התורה לנכון להזכיר דווקא בפרשת התוכחה את זכות האבות ואת הייחוס שלנו כבניהם של האבות הקדושים? אלא שהיא הנותנת. מזכירים לנו את עובדת היותנו צאצאיהם של אברהם, יצחק ויעקב, וכשאנחנו משווים את זה למצבנו הרוחני - זוהי התוכחה הגדולה ביותר...

(רבי לוי יצחק, אביו של הרבי)

להשפיל את עצמי?

רבי מאיר אומר: הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה, והוי שפל רוח בפני כל אדם, ואם בטלת מן התורה, יש לך בטלים הרבה כנגדך, ואם עמלת בתורה הרבה, יש שכל הרבה לתך ^(משנה י)

יש שתי גרסאות במשנה: "הוי שפל רוח בפני כל אדם", ו"הוי שפל רוח בפני כל האדם". מדוע בחר אדמו"ר הזקן את הגרסה הראשונה? ומה משמעות ההבדל בין הגרסאות?

ישנן שתי דרכים להגיע לשפלות רוח בפני כל אדם. הדרך הראשונה היא שהאדם יתבונן בזה שאפילו אם הוא אדם נעלה, הוא איננו מושלם, וכי הוא זקוק ליתרון המיוחד שיש לכל אחד אחר כדי שישלים אותו, מפני שעם ישראל הוא כמו גוף אחד שכל אבר בו נחוץ וחיוני. והדרך השנייה היא שהאדם יתבונן בזה שהוא גרוע אפילו מאדם רשע, משום שנסיבות החיים של הרשע הן שהובילו אותו לאן שהגיע, ואילו לו עצמו אין צידוקים ולכן הוא גרוע יותר.

יש הבדל בתוצאה בין שתי דרכי ההתבוננות הללו. ההתבוננות השנייה מעוררת באדם שפלות רוח אפילו מול גוי, משום שאפילו מי שאינו יהודי יכול להיות טוב במשהו, ולמעשיו הרעים יכולים להיות הסברים. אך ההתבוננות הראשונה מעוררת שפלות רוח רק מול יהודי, כי היא מדגישה את היותם של כל היהודים חלק משלם אחד.

לפי זה, שתי הגרסאות רומזות לשתי דרכי ההתבוננות: כאשר אומרים "כל אדם", הכוונה היא ליהודים בלבד, כמו שאמרו חז"ל "אתם (בני ישראל) קרויים אדם" - מתאים להתבוננות הראשונה. אך כשאומרים "כל האדם", המשמעות היא כללית יותר, כלומר כל אדם באשר הוא אדם - מתאים להתבוננות השנייה.

זו גם הסיבה לכך שאדמו"ר הזקן בחר את הגרסה "כל אדם", ובכך הורה לנו להעדיף את ההתבוננות הראשונה. בעוד ההתבוננות השנייה מדכאת ומעציבה את האדם כי היא מדגישה את שפלותו, הדרך הראשונה מעוררת באדם ענווה אבל לא גורמת לאדם לחשוב שהוא חסר ערך. לכן בחר אדמו"ר הזקן בגרסה הראשונה, כי את עבודת ה' צריך לבצע בשמחה.

(לקוטי שיחות, כרך ד, עמוד 1212. ביאורים לפרקי אבות, עמוד 201)

ירידה זו צורך עלייה

הוא הוה אומר: הליהודים למות, והמתים לחיות, והחיים לדון, לידע ולהודיע ולהודיע שהוא אל, הוא הויצר, הוא הבורא, הוא המבין, הוא הדין, הוא העד, הוא בעל דין, הוא עתיד לדון. ברוך הוא, שאין לפניו לא עולה, ולא שכיחה, ולא משוא פנים, ולא מקח שחר. ודע שהכל לפי החשבון. ואל יבטיחך יצרך שהשאל בית מנוס לך, שעל פרחך אתה נוצר, ועל פרחך אתה נולד, ועל פרחך אתה חי, ועל פרחך אתה מת, ועל פרחך אתה עתיד לתן דין וחשבון לפני מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא ^(משנה כב)

מדוע "על כורחך אתה חי"? הנשמה יודעת שעליה לרדת לעולם הזה ושזהו רצון הקדוש ברוך הוא, אך הירידה הזו כרוכה בצער וייסורים גדולים. היא יוצאת מאוצר הנשמות, מוליכים אותה דרך גן עדן ואחר כך מעבירים אותה דרך הגיהנום, וכך היא מתוודעת למהותו המגושמת והחומרית של העולם הזה, וזה מעורר בה את הצער הגדול על כך ש'דוחפים' אותה לעולם ירוד ופראי כזה, ולהיכנס לתוך גוף שהוא שק בשר ועצמות עם דם רותח...

אך למרות גודל הצער והייסורים שבירידת הנשמה למטה, כדאי הדבר בשביל העלייה שאחרי הירידה. דווקא על ידי הירידה למטה, הנשמה מתעלה לדרגה גבוהה ונעלה הרבה יותר מזו שהייתה בה לפני הירידה. כשם שהירידה היא ירידה עצומה, כך גם העלייה שבאה בעקבותיה היא עלייה עצומה.

ניתן לשער כמה גדול ועמוק הצער של הנשמה אם אחרי כל הייסורים לא מתמלאת התכלית שלשמה ירדה הנשמה. ולכן, כאשר מתבוננים בכך, מתעוררים לנצל כל רגע להגשים את תכלית ירידתה של הנשמה לעולם הזה ולקיים את רצון הבורא בחיים היומיומיים.

(תורת מנחם, כרך י, עמוד 195)

שבת קודש פרשת בהר

יז אייר

בתפילת מנחה לא אומרים "צדקתך"¹.
לאחר תפילת מנחה קוראים את פרק רביעי בפרקי אבות.
במוצאי שבת נוהגים לערוך 'הדלקה' פומבית² ועורכים שמחה בכל לב ונפש³.

יום ראשון

חי אייר - ל"ג בעומר

ל"ג בעומר הוא יום של שמחה גדולה⁴.
בתפילות היום לא אומרים תחנון⁵.
ל"ג בעומר הוא עת סגולה להתעוררות והתחזקות בהפצת החסידות⁶, וביום זה יש להדגיש במיוחד את נושא אהבת ישראל⁷. כמו כן, הרבי עודד⁸ לתת לצדקה בהוספה מיוחדת במספר 18 (ל"ג בעומר הוא יום ח"י באייר), לומר את מזמור ל"ג בתהלים, וללמוד את שיעור החומש בפרשת השבוע.
מי שמתאים לכך ייסע לציון רשב"י במירון⁹.

גם היום לא מסתפרים, מלבד תספורת

מצווה לילדים שיום הולדתם השלישי חל בין פסח לל"ג בעומר ('חלאקה')¹⁰. את התספורת עורכים ביום ל"ג בעומר¹¹, ואת החגיגה וההתוועדות אפשר להמשיך גם אל תוך הלילה¹².

בל"ג בעומר נהגו לאסוף את הילדים, לספר להם על רשב"י ותלמידיו רבי עקיבא ועל משמעותו של היום, ואחר כך לצאת איתם לטיול אל השדה ושם לתת להם לירות בחץ וקשת, ולחלק להם ממתקים כדי לשמח אותם¹³. בימינו עושים זאת בתהלוכות ובכינוסים לילדים שעורכים בכל מקום ברוב עם ובפרסום גדול, עם שלטים וכרזות בנושאי יהדות וחינוך¹⁴.

נהגו לאכול ביצים קשות בל"ג בעומר¹⁵. בבית אביו של הרבי נהגו לאכול חרובים, לזכר החרובים שמהם ניזונו רשב"י ורבי אלעזר בנו בתקופת שהייתם במערה¹⁶.

חסידים נהגו לשבת להתוועד בל"ג בעומר לפנות ערב, בין מנחה למעריב¹⁷. וגם הנשים עורכות התוועדויות בל"ג בעומר¹⁸.

בל"ג בעומר נהגו למסור לרבי בקשות לזכות לילדים, ומשפחות רבות זכו להיפקד בזכות זה.

1. סידור אדה"ו, לפני 'למנצח... יענק', וראה שו"ע אדה"ו סי' תצג ס"ה, והשלמות ה'דברי נחמיה' לשו"ע אדה"ו סי' קלא ס"ח (בהוספות לשו"ע ח"א עמ' 357).
2. ראה סי' בין פסח לשבועות פ"ח סט"ו ואילך. אג"ק ח"ח עמ' רסו.
3. אג"ק אדה"ו ח"א (הוצאת קה"ת, ברוקלין תשמ"מ), עמ' קיו.
4. התוועדויות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1994.
5. סידור אדה"ו.
6. אג"ק חלק כ עמ' רכג.
7. 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשמ"ו ח"ג עמ' 362, ועוד.
8. לקוטי-שיחות, כרך לב, עמ' 254. 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשמ"ח ח"ג עמ' 319.
9. 'שערי המועדים - ספירת העומר' סי' צד.

10. ראה שע"ת סר"ס תצג. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפג-ד.
11. מחצית-השקל ס"ק ג.
12. 'שערי הלכה ומנהג' ח"ה ס"ק עקו.
13. 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשמ"מ ח"ג עמ' 1727, 'התוועדויות' תשמ"ו ח"ג עמ' 268. וראה התוועדויות תש"א ח"ב עמ' 77. קונטרס משיחות ש"פ בהר, ט"ו אייר ול"ג בעומר ה'תשמ"ו, מוגה ('יל תשנ"ה) הערה 5.
14. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רעז.
15. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפ.
16. 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשמ"ב ח"ג עמ' 1395.
17. ספר-המנהגים שם.
18. אג"ק ח"ג עמ' מז וח"א עמ' עט.

תרצ"ב

יום קישורי התנאים של הרבנית שיינא, בתו של אדמו"ר הריי"צ, עם בן דודה - הרב החסיד ר' מנחם מענדל הורנשטיין, בנה של הרבנית חיה מושקא, בת אדמו"ר המהר"ש. אדמו"ר הריי"צ אמר אז מאמר חסידות על הפסוק "שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים".

תש"ג

תהלוכת ל"ג בעומר הראשונה נערכת ליד 770.

תש"י

הרבי מתוועד לראשונה בל"ג בעומר. ההתוועדות נערכה בליל ל"ג בעומר, ובמהלכה דיבר הרבי על השליחות ועל ההתקשרות לרבי. בסיום ההתוועדות דיבר הרבי אודות ה'ציון' של הרבי הריי"צ, והציע שכולם ייסעו ל'ציון' כי גם שאר הצדיקים נמצאים שם, בהם גם רשב"י.

תשי"ג

הרבי משתתף, לראשונה מאז קבלת הנשיאות, בכינוס ילדים בל"ג בעומר.

תשט"ז

נערך לראשונה מצעד פומבי ("פאראד") בחזית 770. השדרה נסגרה לתנועה לכבוד המעמד, והשכונה כולה קושטה לרגל האירוע.

תשכ"ג

הרבי לא השתתף בתהלוכה, עקב מחלוקת שהתגלעה בין המארגנים. רבים כתבו לרבי בתחנונים שישתתף בתהלוכה, אך הרבי הודיע

תשל"ג

הרבי לא השתתף בתהלוכה, בגלל מריבה שפרצה בין שניים מאנ"ש. הרבי הודיע על כך בצורה נחרצת בהתוועדות שנערכה במפתיע יום קודם לכן, בשבת. הרבי המשיך ואמר שהסיבה להתוועדות הפתאומית היא העובדה שלא ישתתף למוחרת בתהלוכה, ולכן יאמר כעת את השיחה שייעד להשמיע לילדים בתהלוכה.

תשל"ו

מתחילות להופיע בקביעות ה"הנחות", רשימה של דברי הרבי בהתוועדות.

תשל"ו

באופן חריג, הרבי משתתף בתהלוכה למרות של"ג בעומר לא חל באותה שנה ביום ראשון אלא ביום שלישי. הסיבה לכך הייתה הכרזתו של הרבי על שנה זו כ"שנת החינוך".

בבוקר השמיים היו מעוננים וגשמים עזים ירדו בכל ניו יורק, והיה חשש גדול שהגשם ישבש את מהלך התהלוכה. על אף מזג האוויר הסגרירי, הרבי יצא אל הקהל ובאורח פלא בשכונת קראון הייטס בלבד לא ירד גשם כלל במשך כל התהלוכה.

בשיחה הרבי הוסיף עוד שישה פסוקים על הפסוקים שבחר בראש חודש אייר, ויחד הם התפרסמו בתור "י"ב פסוקים ומאמרי חז"ל".

תש"מ

באופן חריג, בעת התהלוכה הרבי אמר שיחה ברוסית.

תשמ"ו

בהתוועדות ל"ג בעומר שרו את הניגון "ווי

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

ובעל חשיבה גאונית. אחד החסידים שביקר אצל רבי לוי יצחק, אביהם של הרבי ושל ר' ישראל אריה לייב, העיד על התמדתו ולמדנותו כבר בתור נער צעיר. בכל יום מ'תשעת הימים' הוא למד מסכת שלמה, וגם כשאימו קראה לו וניסתה להסב את תשומת ליבו, הוא לא הבחין בכך כלל כי היה שקוע עמוק בלימוד.

במשך תקופה מסוימת שהה ר' ישראל אריה לייב בלנינגרד, והתחבב מאוד על אדמו"ר הרי"צ שקירב אותו. ר' ישראל אריה לייב היה אהוב על החסידים שהתנצחו איתו בדברי הלכה וחסידות והפנו אליו שאלות למדניות.

תרפ"ד

לאחר שמונה וחצי שנים בהן העיר רוסטוב שימשה כבירת חסידות חב"ד, אדמו"ר הרי"צ עזב את העיר בעקבות השתוללות הטרור הקומוניסטי.

אדמו"ר הרי"צ עבר משם ללנינגרד, שם הגביר את פעילותו בהפצת יהדות, שבעקבותיה נעצר כעבור שלוש שנים ונשלח למאסר.

תש"ט

אדמו"ר הרי"צ מייסד את כפר חב"ד, במטרה לקלוט את חסידי חב"ד שעלו מרוסיה. עם ייסוד הכפר, שלח אדמו"ר הרי"צ למתיישבים החדשים ספר תורה, וצירף לו מכתב חיזוק ועידוד.

כב אייר

תקע"ד

ספר התניא מודפס בפעם הראשונה בצירוף "אגרת הקודש" ו"קונטרס אחרון", ולראשונה מופיעים בספר שמו של אדמו"ר הזקן כמחבר הספר וגם הסכמה של בניו, שהדפיסו את הספר.

וואנט משיח נאו" (אנו רוצים משיח עכשיו) במשך כשעה וחצי.

תש"נ

הרבי חילק למשתתפים ולמשתתפות בתהלוכת ל"ג בעומר, באמצעות המדריכים והמדריכות, מטבע כסף מיוחדת כמזכרת. בצד אחד הוטבעו צורת בנין 770 והכיתוב "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד * שנת הארבעים * שנת ניסים", ובצד השני מדורת ל"ג בעומר והכיתוב "ל"ג בעומר ה'תש"נ, יום הילולא דרשב"י".

11,000 מטבעות הונפקו במיוחד, בפרויקט שהיה כרוך במאמצים עצומים והתבצע תוך זמן קצר.

תנש"א

הרבי חילק למשתתפים ולמשתתפות בתהלוכת ל"ג בעומר מטבע מיוחדת. בצד אחד הוטבע עליה הכיתוב: "ב.ה. תפארת שבתפארת ה'תנש"א", לצד צורת בנין 770, ובצד השני הכיתוב: "און איך זאג לכתחילה אריבער, כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע ב' אייר תקצ"ד י"ג תשרי תרמ"ג, שנת הצדי"ק, שנת אראנו נפלאות".

הרבי חילק 8,000 מטבעות. כל מטבע הייתה ארוזה בשקית שאליה הוצמד פתק עם הכיתוב: "ל"ג בעומר ה'תנש"א".

כא אייר

תרס"ו

נולד הרב החסיד ר' ישראל אריה לייב שניאורסון, אחיו הצעיר של הרבי. נקרא, ככל הנראה, על שם אחיה של אימו, ר' ישראל אריה לייב הלוי, שנפטר בצעירותו; ועל שם אבי סבו הרב הגאון רבי ישראל לייב הלוי ינובסקי, שכינה כראש הישיבה במושבה רומנובקה.

הוא חונן בכשרונות מופלאים, היה חריף, עמקן

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

א וידבר יהוה אלימשה בחר סיני לאמר:
וידבר יהוה אלימשה בחר סיני לאמר: ומליל יי
עם משה בטורא דסיני למימר: ב דבֿר אל־בני
ישראל ואמרת אלהם פי תבא אל־הארץ
אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת
ליהוה: דבֿר אל־בני ישראל ואמרת אלהם פי
תבא אל־הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה
הארץ שבת ליהוה: מלל עם בני ישראל ותימר
להון ארי תצלון לארעא די אנא יחב לכון
ותשטט ארעא שמטתא קדם יי: ג שש שנים
תזרע שדך ושש שנים תזמר פרמך ואספת
את־תבואתה: שש שנים תזרע שדך ושש שנים
תזמר פרמך ואספת את־תבואתה: שית שנין
תזרע חקלך ושית שנין תקסח פרמך ותכנוש ית
על־לטה: ו ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה
לארץ שבת ליהוה שדך לא תזרע וכרמך לא
תזמר: ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ
שבת ליהוה שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר:
ובשטא שביעתא גיח שמטתא יהי לארעא
דמשטט קדם יי חקלך לא תזרע וכרמך לא
תקסח: האת ספיח קצירך לא תקצור ואת־
ענבי גזירך לא תבצר שנת שבתון יהיה
לארץ: את ספיח קצירך לא תקצור ואת־ענבי
גזירך לא תבצר שנת שבתון יהיה לארץ: ית פתי
דחצדך לא תחצד וית ענבי שדך לא תקטוף
שנת שמטתא יהי לארעא: ו והייתה שבת הארץ
לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמנתך ולשכירך
ולתושבך הגרים עמך: והייתה שבת הארץ לכם
לאכלה לך ולעבדך ולאמנתך ולשכירך ולתושבך
הגרים עמך: ויהי שמטת ארעא לכון למיכל לך
ולעבדך ולאמנתך ולאגידך ולתותבך דדירין
עמך: ו ולבְּהֶמְתְּךָ ולחיה אשר בארצך תהיה
כל־תבואתה לאכל: ולבְּהֶמְתְּךָ ולחיה אשר

בארצך תהיה כל־תבואתה לאכל: ולבעירך
ולחיתך די בארעך תהא כל על־לטה למיכל: ס
ה וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים
שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים
תשע וארבעים שנה: וספרת לך שבע שבתות
שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע
שבתות השנים תשע וארבעים שנה: ותמני לך
שבע שמטין דשנין שבע שנין שבע זמנין ויהון
לך יומי שבע שמטין דשנין ארבעין ותשע
שנין: ט והעברת שופר תרועה בחדש השבועי
בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר
בכל־ארצכם: והעברת שופר תרועה בחדש
השבועי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו
שופר בכל־ארצכם: ותעבר שופר יבבא בירחא
שביעאה בעשרא לירחא ביומא דכפוריא
תעברון שופרא בכל ארעכון: י וקדשתם את
שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ
לכל־ישוביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש
אל־אחוזתו ואיש אל־משפחתו תשובו:
וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור
בארץ לכל־ישוביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם
איש אל־אחוזתו ואיש אל־משפחתו תשובו:
ותקדשון ית שנת חמשין שנין ותקרון חרותא
בארעא לכל יתבְּהָא יובלא היא תהי לכון
ותתובון גבר לאחסנתה וגבר לזרעיתה ותובון:
יא יובל הוא שנת החמישים שנה תהיה לכם
לא תזרעו ולא תקצרו את־ספיחיה ולא
תבצרו את־גזיריה: יובל הוא שנת החמישים
שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את־
ספיחיה ולא תבצרו את־גזיריה: יובלא היא שנת
חמשין שנין תהי לכון לא תזרעו ולא תחצדון
ית פתְּהָא ולא תקטפון ית שְׂבָקְהָא: יב פי יובל
הוא קדש תהיה לכם מן־השדה תאכלו

אֶת־תְּבוּאָתָהּ: כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ: אָרִי יוֹבֵלֹא הִיא קוֹדֶשׁא תְּהִי לָכֹון מִן סָקֵלֹא תִיכְלֹון יֵת עֲלֵלְתָּהּ: י. בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תֵּשְׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תֵּשְׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: בְּשַׁמָּא דִּי־יֹבֵלֹא הֵדָא תְּתוּבֹון גְּבֵר לְאַחְסִנְתָּהּ:

שני י. וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיָּד עַמִּיתְךָ אֶל־תֹּנוּ אִישׁ אֶת־אֲחֻיו: וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיָּד עַמִּיתְךָ אֶל־תֹּנוּ אִישׁ אֶת־אֲחֻיו: וְאָרִי תֹזְבֹון וְזִבְיָן לְחִבְרָךְ אוֹ תֹזְבֹון מִיָּדֹא דְחִבְרָךְ לֹא תוֹנוּן גְּבֵר יֵת אַחֻוּהִי: ט. בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־תְבוּאֹת יִמְכְּרֶלָךְ: בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־תְבוּאֹת יִמְכְּרֶלָךְ: בְּמִנְן שְׁנֵיא בְּתֵר יוֹבֵלֹא תֹזְבֹון מִן חִבְרָךְ בְּמִנְן שְׁנֵי עֲלֵלְתָּא יֹזְבֵן לָךְ: ט. לָפִי א רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מַעֲט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא מִכֹּר לָךְ: לָפִי א רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מַעֲט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא מִכֹּר לָךְ: לָפֹום סְגִיאוֹת שְׁנֵיא תִסְגִּי זִבְיָנוּהִי וּלְפֹום זַעֲרוֹת שְׁנֵיא תִזְעַר זִבְיָנוּהִי אָרִי מִנְן עֲלֵלְתָּא הוּא מִזְבֵן לָךְ: י. וְלֹא תֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְלֹא תֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְלֹא תוֹנוּן גְּבֵר יֵת חִבְרָה וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶךָ אָרִי אָנֹא יי אֱלֹהֶכֹון: יי. וְעַשִׂיתֶם אֶת־חֻקֵּי וְאֶת־מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעַשִׂיתֶם אֹתָם וְיִשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבָטַח: וְעַשִׂיתֶם אֶת־חֻקֵּי וְאֶת־מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעַשִׂיתֶם אֹתָם וְיִשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבָטַח: וְתַעֲבֹדוּן יֵת קִיָּמִי וְיֵת דִּינִי תִסְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְיִתְבֹּון עַל אֶרֶעֶא לְרַחֲצֹון:

שלישי ט. וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאִכְלֹתֶם לְשַׁבַּע וְיִשְׁבַּתֶּם לְבָטַח עֲלֶיהָ: וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּה

וְאִכְלֹתֶם לְשַׁבַּע וְיִשְׁבַּתֶּם לְבָטַח עֲלֶיהָ: וְתִתֵּן אֶרֶעֶא אִפֹּה וְיִתְכְּלוּן לְמִשְׁבַּע וְיִתְבֹּון לְרַחֲצֹון עֲלֶיהָ: כ. וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בְּשָׁנַת הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נֹזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ: וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בְּשָׁנַת הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נֹזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ: וְאָרִי תִימְרוּן מֵא גִיכּוּל בְּשַׁמָּא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נֹזְרַע וְלֹא נִכְנוֹשׁ יֵת עֲלֵלְתָנָא: כא. וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשָׁנַת הַשְּׁשִׁית וְעַשְׂתָּ אֶת־הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים: וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשָׁנַת הַשְּׁשִׁית וְעַשְׂתָּ אֶת־הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים: וְאֶפְקֹד יֵת בְּרַכְתִּי לָכֹון בְּשַׁמָּא שְׁתִּיתַתָּא וְתַעֲבֹד יֵת עֲלֵלְתָּא לְתֵלַת שָׁנִין: כב. וְזֹרְעֹתֶם אֵת הַשָּׂדֶה הַשְּׁמִינִת וְאִכְלֹתֶם מִן־הַתְּבוּאָה יֵשֵׁן עַד א הַשָּׂדֶה הַתְּשִׁיעִית עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יֵשֵׁן: וְזֹרְעֹתֶם אֵת הַשָּׂדֶה הַשְּׁמִינִת וְאִכְלֹתֶם מִן־הַתְּבוּאָה יֵשֵׁן עַד א הַשָּׂדֶה הַתְּשִׁיעִית עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יֵשֵׁן: וְתִזְרְעוּן יֵת שַׁמָּא תְּמִינְתָּא וְיִתְכְּלוּן מִן עֲלֵלְתָּא עַתִּיקָא עַד שַׁמָּא תְּשִׁיעִיתָא עַד מַעַל עֲלֵלְתָּהּ תִיכְלֹון עַתִּיקָא: כג. וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכֹּר לְצִמְתֹּת בְּיָלִי הָאָרֶץ בְּיָגִרִים וְתוֹשְׁבִים אֹתָם עִמְדִי: וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכֹּר לְצִמְתֹּת בְּיָלִי הָאָרֶץ בְּיָגִרִים וְתוֹשְׁבִים אֹתָם עִמְדִי: וְאֶרֶעֶא לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלּוּטִין אָרִי דִּילִי אֶרֶעֶא אָרִי דִּגְרִין וְתוֹמְכִין אֲתוּן קֹדְמִי: כד. וְכָכֹל אָרֶץ אַחֻזְתְּכֶם גְּאֻלָּה תִתְּנוּ לָאָרֶץ: וְכָכֹל אָרֶץ אַחֻזְתְּכֶם גְּאֻלָּה תִתְּנוּ לָאָרֶץ: וְכָכֹל אֶרֶעֶא אַחְסִנְתְּכֹון פִּרְקָנָא תִתְּנוּן לְאֶרֶעֶא: ס

רביעי כד. בְּיָיִמוּד אֲחִיד וּמִכֹּר מֵאֲחֻזָּתוֹ וְכֹא גְאֻלָּה הִקְרִב אֵלָיו וְגְאֻלָּה אֵת מִמֶּכֶר אֲחִיו: בְּיָיִמוּד אֲחִיד וּמִכֹּר מֵאֲחֻזָּתוֹ וְכֹא גְאֻלָּה הִקְרִב אֵלָיו וְגְאֻלָּה אֵת מִמֶּכֶר אֲחִיו: אָרִי יִתְמַסְפֵן אַחֻד וְיִזְבֵן מֵאֲחְסִנְתָּהּ וְיִימִי פְרִיקָה דְקָרִיב לֵה וְיִפְרוֹק יֵת זִבְיָי אַחֻוּהִי: ט. וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גְאֻלָּה וְהַשָּׁנִיָּה יָדוֹ וּמִצָּא בְּרִי גְאֻלָּתוֹ: וְאִישׁ כִּי לֹא

יְהִי־לֹו גֹאֵל וְהִשְׁיִנָּה יָדוֹ וּמִצָּא בְּרֵי גֹאֲלָתוֹ: וּגְבֹר אֲרִי לֹא יִהְיֶה לָּהּ פֶּרִיק וּתְדַבֵּק יָדָהּ וַיִּשְׁכַּח כְּמִסַּת פְּרָקָנָה: כו וַחֲשַׁב אֶת־שֹׁנֵי מִמְּבָרֹו וְהָשִׁיב אֶת־הָעֵדֹף לְאִישׁ אֲשֶׁר מְכַר־לֹו וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: וַחֲשַׁב אֶת־שֹׁנֵי מִמְּבָרֹו וְהָשִׁיב אֶת־הָעֵדֹף לְאִישׁ אֲשֶׁר מְכַר־לֹו וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: וַיַּחֲשַׁב יֵת שְׁנֵי זְבִינוֹהֵי וַיִּתֵּב יֵת מוֹתָרָא לְגֹבֵר דִּי זָפֵן לָהּ וַיִּתּוּב לְאַחֲסִנְתָּה: כז וְאִם לֹא־מִצָּאָה יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לֹו וְהָיָה מִמְּבָרֹו בִּיד הַקֶּנָּה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיִּצָּא בִּיבֹל וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: וְאִם לֹא־מִצָּאָה יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לֹו וְהָיָה מִמְּבָרֹו בִּיד הַקֶּנָּה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיִּצָּא בִּיבֹל וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: וְאִם לֹא תִשְׁכַּח יָדָהּ כְּמִסַּת אֶתֵּב לָהּ וַיְהִי זְבִינוֹהֵי בִידָא דְזָכֵן יִתָּה עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבֵלָא וַיִּפּוֹק בִּיּוֹבֵלָא וַיִּתּוּב לְאַחֲסִנְתָּה: ס

חמישי כט וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־מוֹשֶׁב עִיר חוֹמָה וְהִיתָה גֹאֲלָתוֹ עַד־תָּם שְׁנַת מִמְּבָרֹו יָמִים תִּהְיֶה גֹאֲלָתוֹ: וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־מוֹשֶׁב עִיר חוֹמָה וְהִיתָה גֹאֲלָתוֹ עַד־תָּם שְׁנַת מִמְּבָרֹו יָמִים תִּהְיֶה גֹאֲלָתוֹ: וּגְבֹר אֲרִי זָפֵן בֵּית מוֹתֵב קִרְתָּא מְקַפָּא שׁוּר וַתְּהִי פְרָקָנָה עַד מִשְׁלָם שְׁתָּא דְזְבִינוֹהֵי עַדֵּן בְּעַדֵּן תְּהִי פְרָקָנָה: לו וְאִם לֹא־יִגְאֹל עַד־מְלֹאת לֹו שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר בְּעִיר כְּתִיב אֲשֶׁר־לֹא קָרִי אֲשֶׁר־לֹו חֲמָה לְצִמִּיתָת לִקְנָה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יִצָּא בִּיבֹל: וְאִם לֹא־יִגְאֹל עַד־מְלֹאת לֹו שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־לֹו חֲמָה לְצִמִּיתָת לִקְנָה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יִצָּא בִּיבֹל: וְאִם לֹא יִתְפָּרֵק עַד מִשְׁלָם לָהּ שְׁתָּא שְׁלֵמָתָא וַיְקוּם בֵּיתָא דִּי בְקִרְתָּא דִּי לָהּ שׁוּרָא לְחִלוּטִין לְדִי זָכֵן יִתָּה לְדֹרוֹהֵי לֹא יִפּוֹק בִּיּוֹבֵלָא: לא וּבְתֵי הַחֲצִרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחֲשַׁב גֹּאֲלָהּ תִּהְיֶה־לֹו וּבִיבֹל יִצָּא: ובְתֵי הַחֲצִרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחֲשַׁב גֹּאֲלָהּ

תִּהְיֶה־לֹו וּבִיבֹל יִצָּא: ובְתֵי פְצֻחֵיָא דִּי לִית לְהוֹן שׁוּר מִקָּף סְחוּר סְחוּר עַל חֻקֵּל אֶרֶצָא יִתְחַשֵּׁב פְּרָקָנָא תְּהִי לָהּ וּבִיּוֹבֵלָא יִפּוֹק: לב וְעֲרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עֲרֵי אַחֲזָתָם גֹּאֲלָת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלוֹוִים: וְעֲרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עֲרֵי אַחֲזָתָם גֹּאֲלָת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלוֹוִים: וְקִרְוֵי לִיּוֹאֵי בְתֵי קִרְוֵי אַחֲסִנְתָּהוֹן פְּרָקֵן עֲלָם תְּהִי לְלִיּוֹאֵי: לד וְאֲשֶׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיִּצָּא מִמְּכַר־בֵּית וְעִיר אַחֲזָתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עֲרֵי הַלְוִיִּם הוּא אַחֲזָתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ואֲשֶׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיִּצָּא מִמְּכַר־בֵּית וְעִיר אַחֲזָתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עֲרֵי הַלְוִיִּם הוּא אַחֲזָתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְדִי יִפּוֹרֵק מִן לִיּוֹאֵי וַיִּפּוֹק זָכִין בֵּיתָא וְקִרְתָּא אַחֲסִנְתָּה בִּיּוֹבֵלָא אֲרִי בְתֵי קִרְוֵי לִיּוֹאֵי הִיא אַחֲסִנְתָּהוֹן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: לה וַיִּשְׁדֶּה מִגְרֵשׁ עֲרִיָּהֶם לֹא יִמְכֹּר כִּי־אַחֲזָת עוֹלָם הוּא לָהֶם: וַחֲקֵל רֹוח קְרוּיָהוֹן לֹא יִזְדָּבֵן אֲרִי אַחֲסִנָּת עֲלָם הוּא לְהוֹן: ס לה וְכִי־יִמְכֹּר אֲחִיד וּמִטָּה יָדוֹ עֶמְקָד וְהַחֲזֻקָתָ בֹו גֵר וְתוֹשֵׁב וְחִי עֶמְקָד: וכִי־יִמְכֹּר אֲחִיד וּמִטָּה יָדוֹ עֶמְקָד וְהַחֲזֻקָתָ בֹו גֵר וְתוֹשֵׁב וְחִי עֶמְקָד: ואֲרִי יִתְמַסְפֵּן אַחֻדָּא וַתְּמוּט יָדָהּ עֶמְקָד וַתִּתְקַף בָּהּ דִּיר וְתוֹתֵב וַיְחִי עֶמְקָד: לו אֶל־תִּקַּח מֵאֹתוֹ גִּשְׁדָּא וְתִרְבִּית וִירֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אֲחִיד עֶמְקָד: אֶל־תִּקַּח מֵאֹתוֹ גִּשְׁדָּא וְתִרְבִּית וִירֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אֲחִיד עֶמְקָד: לא תִּסַּב מִנָּה חֲבוּלִיָא וְרִבִּיתָא וְתִדְחַל מֵאֲלֵהָ וַיְחִי אַחֻדָּא עֶמְקָד: לא אֶת־כֶּסֶּפְךָ לֹא־תִתֵּן לֹו בְּגִשְׁדָּא וּבְמִרְבִּית לֹא־תִתֵּן אֲכֻלָּךְ: אֶת־כֶּסֶּפְךָ לֹא־תִתֵּן לֹו בְּגִשְׁדָּא וּבְמִרְבִּית לֹא־תִתֵּן אֲכֻלָּךְ: ית כֶּסֶּפְךָ לֹא תִתֵּן לָהּ בְּחֲבוּלִיָא וּבְרִבִּיתָא לֹא תִתֵּן מִיכְלָךְ: לה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן

להיות לכם לאלהים: אנא יי אללהכון די אפקית יתכון מארעא דמצרים למתן לכון ית ארעא דכנען למהוי לכון לאלה: ס

שישי לט וכי ימוך אחיד עמך ונמפר לך לא תעבד בו עבדת עבד: וכי ימוך אחיד עמך ונמפר לך לא תעבד בו עבדת עבד: וארי יתמסכן אחוד עמך ויזדבן לך לא תפלח בה פלחן עבדין: מ בשכיר פתושב יהיה עמך עד שנת היבל יעבד עמך: בשכיר פתושב יהיה עמך עד שנת היבל יעבד עמך: פאגירא כתותבא יהי עמך עד שתא דיובלא יפלח עמך: מא ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל משפחתו ואל אחוזת אבתיו ישוב: ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל משפחתו ואל אחוזת אבתיו ישוב: ויפוק מעמך הוא ובנוהי עמה ויתוב לזרעיתה ולאחסנת אבהותיה יתוב: מכ כירעבדי הם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד: כירעבדי הם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד: ארי עבדי אנון די אפקית יתהון מארעא דמצרים לא יזדבנון זבון עבדין: מכ לא תרדה בו בפרך ויראת מאלהיך: לא תרדה בו בפרך ויראת מאלהיך: לא תפלח בה בקשוי ותדחל מאלהיך: מד ועבדך ואמתך אשר יהיו לך מאת הגוים אשר סביבתיכם מהם תקנו עבד ואמה: ועבדך ואמתך אשר יהיו לך מאת הגוים אשר סביבתיכם מהם תקנו עבד ואמה: ועבדך ואמתך די יהון לך מן עממיא די בסחריניכון מנהון תקנון עבדין ואמהן: מה וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר יהיו לכם לאחזה: וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר יהיו לכם לאחזה: וגם מבני

לאחזה: ואף מבני תותביא ערליא דדירין עמכון מנהון תקנון ומזרעיתהון דעמכון די אתילידו בארעכון ויהון לכון לאחסנא: מז והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו ובאחיכם בגירי ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך: והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו ובאחיכם בגירי ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך: ותחסון יתהון לבניכון בתריכון ליתת אחסנא לעלם בהון תפלחון ובאחיכון בני ישראל גבר באחיהי לא תפלח בה בקשוי: ס שביעי מז וכי תשיג יד גר ותושב עמך וימך אחיד עמו ונמפר לגר תושב עמך או לעקר משפחת גר: וכי תשיג יד גר ותושב עמך וימך אחיד עמו ונמפר לגר תושב עמך או לעקר משפחת גר: וארי תדבק יד ערל ותותב עמך ויתמסכן אחוד עמה ויזדבן לערל תותב עמך או לארמי זרעית גירא: מח אחרי נמפר גאלה תהיה לו אחד מאחיו וגאלנו: אחרי נמפר גאלה תהיה לו אחד מאחיו וגאלנו: בטר דיזדבן פרקנא תהי לה חד מאחיהי פרקנא: מז או ירדו או בן ירדו וגאלנו או משאר בשרו ממשפחתו וגאלנו אוהשינה ידו וגאלנו: או ירדו או בן ירדו וגאלנו אוהשינה ידו וגאלנו: או אח אבוי או בר אח אבוי פרקנא או מקריב בשרה מזרעיתה פרקנא או דתדבק ידה ויתפרק: נח ושוב עסקנהו משנת המכרו לו עד שנת היבל והיה כסף ממכרו כמספר שנים בימי שכיר יהיה עמו: ושוב עסקנהו משנת המכרו לו עד שנת היבל והיה כסף ממכרו כמספר שנים בימי שכיר יהיה עמו: ויחשב עם זבנה משתא דאזדבן לה עד שתא דיובלא ויהי כסף זכינהו במגנן שניא פיומי אגירא יהי עמה: נא אם עוד רבות בשנים

אֱלֹהֵיכֶם: כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עָבְדִי הֵם
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: אֲרִי דִלִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין עָבְדִי אֲנֹן
דִּי אֶפְיָקִית יְתֵחוּן מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אָנָּה יִי
אֱלֹהֶכּוֹן: « לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפֶסֶל וּמִצְבֵּה
לֹא־תִקְיֻמוּ לָכֶם וְאֲבֹן מִשְׁפִּית לֹא תִתְּנוּ
בָּאֲרָצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפֶסֶל וּמִצְבֵּה
לֹא־תִקְיֻמוּ לָכֶם וְאֲבֹן מִשְׁפִּית לֹא תִתְּנוּ בָּאֲרָצְכֶם
לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא
תַעֲבֹדוּן לַכּוֹן טַעֲזֹן וְצִלָּם וְקָמָא לֹא תִקְיֻמוּן לַכּוֹן
וְאֲבֹן סִגְדָא לֹא תִתְּנוּן בָּאֲרָצְכֶם לְמִסְגֵּד עֲלֶה אֲרִי
אָנָּה יִי אֱלֹהֶכּוֹן: בִּאת־שִׁבְתַּתִּי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי
תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה: אֶת־שִׁבְתַּתִּי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי
תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה: יֵת יוֹמִי שִׁבְיָא דִּילִי תִטְרוֹן
וּלְבִית מִקְדָּשִׁי תִתְּנוּ דְחִלִין אָנָּה יִי: אֶת־שִׁבְתַּתִּי
תִשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: פ פ פ

נ"ו פסוקים, חמ"ל סימן. לאחוז"ה סימן.

לְפִיחֵן יָשִׁיב וְגֹאֲלָתוֹ מִכַּסֶּף מִקְנָתוֹ: אִם־עוֹד
רַבּוֹת בְּשָׁנִים לְפִיחֵן יָשִׁיב וְגֹאֲלָתוֹ מִכַּסֶּף מִקְנָתוֹ:
אִם עוֹד סְגִיּוֹת בְּשָׁנִיא לְפִיחֵן יָתִיב פְּרָקְנָה מִכַּסֶּף
זְכִינְוִהִי: בִּ וְאִם־מֵלֶט נִשְׁאָר בְּשָׁנִים עַד־שְׁנַת
הַיָּבֵל וְחִשְׁבֵּי־לֹו כָּפִי שְׁנָיו יָשִׁיב אֶת־גֹּאֲלָתוֹ:
וְאִם־מֵלֶט נִשְׁאָר בְּשָׁנִים עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל וְחִשְׁבֵּי־לֹו
כָּפִי שְׁנָיו יָשִׁיב אֶת־גֹּאֲלָתוֹ: וְאִם זָעַר יִשְׁתָּאֵר
בְּשָׁנִיא עַד שְׁתָּא דִּי־יָבֵל וְיִחְשַׁב לֶה כְּפֻם שְׁנֻהִי
יִתֵּב יֵת פְּרָקְנָה: בִּ כִּשְׁכִּיר שְׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עָמּוֹ
לֹא־יִרְדְּנוּ בְּפֶרֶךְ לְעִינִיד: כִּשְׁכִּיר שְׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה
עָמּוֹ לֹא־יִרְדְּנוּ בְּפֶרֶךְ לְעִינִיד: כְּאִגִּיר שְׁנָא בְּשָׁנָא
יְהִי עָמָה לֹא יִפְלַח בַּה בְּקִשְׁיֹו לְעִינִיד: בִּ וְאִם־לֹא
יִגָּאֵל בְּאֵלָה וְיִצָּא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבְנָיו עָמּוֹ:
וְאִם־לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלָה וְיִצָּא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבְנָיו
עָמּוֹ: וְאִם לֹא יִתְּפָרֵק בְּאֵלִין וְיִפּוֹק בְּשְׁתָּא דִּי־יָבֵל
הוּא וּבְנֵוֹהִי עָמָה:

מפסוד נה כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עָבְדִי הֵם
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה

הפטרה לפרשת בהר ביוםיה פרק לב

לֵב וַיֹּאמֶר וַיִּמְוֶהוּ הָיָה דְּבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: זֶהְנָה חֲנֻמָּאֵל בְּנֵי־שְׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר
קִנְהָ לְךָ אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בְּעֵנְתוֹת כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוֹת: ה וַיָּבֵא אֵלַי חֲנֻמָּאֵל בְּנִדְוִי כְּדָבָר
יְהוָה אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קִנְהָ נָא אֶת־שְׂדֵי בְּעֵנְתוֹת אֲשֶׁר אֲבָרֵךְ בְּנִימִין כִּי לְךָ
מִשְׁפַּט הִירְשָׁה וְלְךָ הַגְּאֻלָּה קִנְהָ לְךָ וְאִדַּע כִּי דְּבַר־יְהוָה הוּא: וַאֲקִנְהָ אֶת־הַשְּׂדֶה מֵאֵת חֲנֻמָּאֵל
בְּנִדְוִי אֲשֶׁר בְּעֵנְתוֹת וְאֶשְׁקֹלֶה־לֹו אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שְׁקָלִים וְעֵשְׂרֵה הַכֶּסֶף: וְאֶכְתֹּב בְּסִפְרִי
וְאֶחָתָם וְאֶעֱד עֵדִים וְאֶשְׁקֹל הַכֶּסֶף בְּמֵאוֹנִים: וַאֲקִיֵּה אֶת־סִפְרֵי הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּמִּים הַמִּצּוֹה
וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוֹי: וְאֵתָן אֶת־הַסִּפְרֵי הַמִּקְנָה אֶל־בְּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה בֶּן־מַחֲסִיָּה לְעִינֵי חֲנֻמָּאֵל דְּדִי
וּלְעִינֵי הָעֵדִים הַכְּתֻבִּים בְּסִפְרֵי הַמִּקְנָה לְעִינֵי כָּל־יִהוּדָיִם הַיֹּשְׁבִים בְּחֲצֵר הַמִּטְרָה: וְאֶצְוָה
אֶת־בְּרוּךְ לְעִינֵיהֶם לֵאמֹר: ה כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹחַ אֶת־הַסִּפְרִים הָאֵלֶּה אֵת
סִפְרֵי הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת הַחֲתוּמִּים וְאֵת סִפְרֵי הַגְּלוֹי הַזֶּה וְנִתְּנָם בְּכִלְי־חֲרָשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים
רַבִּים: וְכִי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ כְּתִים וְשְׂדוֹת וּכְרָמִים בְּאֶרֶץ הַזֹּאת:
וְאֶתְּפֹלֵל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תֵתִי אֶת־סִפְרֵי הַמִּקְנָה אֶל־בְּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר: י אֶתָּה אֲדֹנָי יְהוָה

הנה | אתה עשית את השמים ואת הארץ בכתך הגדול ובזרעך הנטויה לאיפלא ממך
 כל־דבר: ^ה עשה חסד לאֱלֹפִים ומִשְׁלֵם עֵז אֲבוֹת אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר
 יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: ^ט גִּדֹּל הַעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עִינֶיךָ פְּקָחוֹת עַל־כָּל־דְּרָכֶי בְּנֵי אָדָם לִתֵּת
 לְאִישׁ כְּדָרְכּוֹ וּכְפָרִי מַעַלְלוֹ: ^כ אֲשֶׁר שָׁמַת אֱלֹהִים וּמִפְתִּים בָּאָרֶץ מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל
 וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לָּךְ שֵׁם בְּיוֹם הַזֶּה: ^{כא} וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֵתוֹת
 וּבְמוֹפְתִים וּבִיד חֲזָקָה וּבְאֲזֻזָּה נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָדוֹל: ^{כב} וַתֵּתֵן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
 אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתֶם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ:

איפה ההתקשרות שלך?

חדש!

עושים מנוי ומקבלים את
הגיליון למייל מדי שבוע

051-5415770 או בואטסאפ: chabadisrael.co.il/alonichabad

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', ט"ז באייר	4.14	3.09	4.40	5.46	9.06	12.38	1.13	7.36.9	8.04
ז', י"ז באייר	4.13	3.08	4.40	5.45	9.06	12.38	1.13	7.37.6	8.05
ח', י"ח באייר	4.13	3.07	4.39	5.45	9.06	12.38	1.13	7.38.2	8.05
ט', י"ט באייר	4.12	3.06	4.39	5.45	9.06	12.38	1.13	7.38.8	8.06
י', כ' באייר	4.12	3.05	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.39.4	8.07
יא', כ"א באייר	4.11	3.04	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.40.0	8.07
יב', כ"ב באייר	4.11	3.04	4.37	5.44	9.05	12.38	1.14	7.40.6	8.08
יג', כ"ג באייר	4.10	3.03	4.37	5.43	9.05	12.39	1.14	7.41.2	8.09

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם

ט"ז באייר ה'תשפ"ד – כ"ג באייר ה'תשפ"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ז באייר	הלכות שקלים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הל' מעשר פרק ח.	מ"ע קעא.
ז'	י"ז באייר	פרק ד. הלכות קדוש החדש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ט.	מ"ע קעא. קנג.
ח'	י"ח באייר	פרק ג-ה.	פרק י.	מ"ע קנג.
ט'	י"ט באייר	פרק ו-ח.	פרק יא.	מ"ע קנג.
י'	כ' באייר	פרק ט-יא.	פרק יב.	מ"ע קנג.
יא'	כ"א באייר	פרק יב-יד.	פרק יג.	מ"ע קנג.
יב'	כ"ב באייר	פרק טו-יז.	פרק יד.	מ"ע קנג.
יג'	כ"ג באייר	פרק יח-יט. הלכות תעניות.. בפרקים אלו. פרק א.	הל' מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קנג. נט.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
בהר	18:55	20:16	19:18	20:19	19:08	20:20	19:16	20:16
בחוקותיי	18:59	20:21	19:22	20:24	19:13	20:25	19:20	20:21

לזכות אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
 בני הרה"ח ר' **שלום ישעיה** ע"ה **דייטש**